

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Podněsterská moldavská republika a její vztahy se
státy v regionu**

Tereza Kulhánková

Plzeň 2014

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Mezinárodní vztahy a východoevropská studia

Bakalářská práce

**Podněsterská moldavská republika a její vztahy se
státy v regionu**

Tereza Kulhánková

Vedoucí práce:

PhDr. Vladimír Naxera

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2014

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2014

Poděkování

Mé poděkování patří PhDr. Vladimíru Naxerovi za odborné vedení, cenné rady, ochotu a čas, který mi věnoval při zpracování této bakalářské práce.

Obsah

1. Úvod	7
2. Teoretické ukotvení	11
2. 1. Vymezení pojmu stát.....	11
2. 1. 1. Vymezení pojmu stát podle Sørenseny.....	12
2. 2. Suverenita	13
2. 2. 1. Suverenita podle Sørenseny	14
2. 3. Vymezení pojmu kvazistát	15
2. 3. 1. Budování národa.....	16
2. 3. 2. Vojenská síla	17
2. 3. 3. Slabost mateřského státu.....	17
2. 3. 4. Externí patron	18
2. 3. 5. Role mezinárodního společenství.....	18
2. 3. 6. Možnosti zániku kvazistátu.....	19
3. Podněsterská moldavská republika	21
3. 1. Kořeny konfliktu.....	21
3. 2. Vyhlášení nezávislosti.....	22
3. 3. Válečný konflikt.....	24
3. 4. Podněstří dnes.....	25
3. 5. Odpovídá Podněstří modelu kvazistátu dle teorie Kolstøho?	26
4. Zahraniční politika Podněstří	29
4. 1. Podněstří a Rusko.....	30
4. 1. 1. Politický aspekt	30
4. 1. 2. Ekonomický aspekt.....	31
4. 2. Podněstří a Ukrajina	33
4. 2. 1. Politický aspekt	33
4. 2. 2. Ekonomický aspekt.....	35
4. 3. Podněstří a Moldavsko	36
4. 3. 1. Politický aspekt	36
4. 3. 1. Ekonomický aspekt.....	38

4. 4. Podněstří a Rumunsko.....	40
4. 4. 1. Politický aspekt	40
4. 4. 2. Ekonomický aspekt.....	42
4. 5. Podněstří a Evropská unie	42
4. 5. 1. Politický aspekt	42
4. 5. 1. Ekonomický aspekt.....	44
5. Možnosti zániku Podněstří.....	46
6. Závěr	48
7. Seznam zdrojů	52
7. 1. Literatura	52
7. 2. Prameny	59
Resumé.....	63
Přílohy.....	64

1. Úvod

Rozpad Sovětského svazu v roce 1991 znamenal rozpad obrovské země zaujímající velkou část území Evropy a Asie. Došlo tak k vytvoření mnoha suverénních států, které se staly novými jednotkami mezinárodního práva. Společně s tímto procesem vyšly najevo i nevyřešené problémy mezi státy, které už neřešila žádná vyšší autorita, ale státy samy. Tyto problémy měly za následek mnoho etnických a náboženských rozporů, několik ozbrojených konfliktů a necelou desítku válek. Jedna z těchto válek se také udála v roce 1992 na území Moldavské republiky (dále jen Moldavsko), která vznikla poprvé jako nezávislý stát v roce 1991 v důsledku rozpadu Sovětského svazu. K tomuto konfliktu došlo v Moldavsku kvůli vyhlášení jednostranné nezávislosti Podněsterské moldavské republiky (dále jen Podněstří). Podněstří deklarovalo nezávislost již v roce 1990, tedy ještě v rámci Sovětského svazu. Avšak až po vzniku samostatného Moldavska se situace stala vážnější a o rok později vyústila v již zmíněný ozbrojený konflikt. Podněstří podpořila Ruská federace, která dodnes garantuje existenci této zvláštní jednotky. Jako suverénní stát jej však neuznává stejně tak jako všechny ostatní státy, a proto se jedná o tak zvláštní jednotku v rámci mezinárodních vztahů.

Dnes je Podněstří tzv. kvazistát nacházející se v evropské části postsovětského prostoru. Co tuto jednotku odlišuje od ostatních států, je naprostá absence mezinárodního uznání. To znamená, že Podněstří je podle mezinárodního práva součástí Moldavska, ale moldavské úřady nemají na tomto území žádnou kontrolu. Podněstří disponuje centrální mocí, která sídlí ve městě Tiraspol. V současné době obývají tento stát převážně Moldavané, Rusové a Ukrajinci, každý národ zde tvoří jednu třetinu populace. I když je status Podněstří sporný, aktivně provádí svoji zahraniční politiku (Konsienowski 2012: 9).

Cílem této bakalářské práce bude zachytit přístup jednotlivých států v regionu k problému Podněstří a případně zhodnotit jejich spolupráci. Budeme se také snažit definovat, které státy hrají vůči Podněstří nejvíce pozitivní roli, a naopak které státy mají s Podněstřím nejproblematictější vztah. Druhým cílem

potom bude zhodnotit povahu Podněstří jako kvazistátu podle kritérií teoretika Pála Kolstøho. Cíle dosáhneme pomocí zodpovězení dvou výzkumných otázek: 1. Jak okolní státy ovlivňují politiku Podněstří a jakou v tomto problému hrají roli, 2. Čím je způsobeno to, že taková tzv. anomální jednotka je schopna své existence.

Práci si rozdělíme do tří kapitol a do několika podkapitol. První část pojmem jako část teoretickou. Vymezíme si pojem moderní stát a s ním související suverenitu a mezinárodní uznání. K tomuto definování využijeme publikaci Georga Sørenseny *Stát a mezinárodní vztahy* (2005). Dále se budeme zabývat pojmem označujícím reálný stav Podněstří, a to pojmem *kvazistát*. Je tomu tak z důvodu, že moderní stát je referenčním bodem, vůči kterému budeme vymezovat pojem kvazistát. Budeme se věnovat jednotlivým znakům, kterými se tyto jednotky vyznačují. K vymezení pojmu kvazistát použijeme studii *The Sustainability and Future of Unrecognized Quasi-States* (2006) od autora Pála Kolstøho, profesora a odborníka přes ruská, středoevropská a balkánská studia, který se mimo jiné věnuje i této problematice.

V další kapitole se budeme věnovat Podněstří samotnému. Nahlédneme do minulosti a podíváme se na kořeny konfliktu a na to, kdy Podněstří začalo mít separatistické tendence, které nakonec vyvrcholily vyhlášením jednostranné nezávislosti. Zde se budeme věnovat příčinám a důvodům tohoto kroku, dále pak samotnému průběhu vyhlášení nezávislosti. Poté se podíváme, jak tato separatistická jednotka funguje dnes. Jelikož na území Podněstří funguje centrální moc, která dokáže spravovat území, disponuje také vnitřní suverenitou, avšak postrádá tu vnější. Tento kvazistát uznaly jen tři jednotky, které lze také označit stejným pojmem a jimiž jsou Jižní Osetie, Abcházie a Náhorní Karabach, jejichž území je také sporné. Na závěr této části se pokusíme dojít k jednomu ze stanovených cílů, a to zhodnotit povahu Podněstří jako kvazistátu podle kritérií Kolstøho.

V poslední části se přesuneme již k zahraniční politice a ke vztahům Podněstří s jednotlivými státy. Cílem této části textu bude zanalyzovat jednotlivé přístupy států k Podněstří. Konkrétně se zaměříme na státy, se kterými přímo

sousedí nebo s těmi státy, které hrají v tomto konfliktu nějakou klíčovou roli. Mezi těmito státy bude určitě Moldavsko, jelikož Podněstří je stále oficiálně součástí této republiky a svojí existencí komplikuje Moldavsku vztahy především s Ruskou federací a Evropskou unií. Moldavsko je tudíž státem, který má největší zájem o to, aby se tento konflikt vyřešil. Dále se budeme zabývat tím, jakou roli vůči Podněstří hraje právě Ruská federace, která zde působí jako nejdominantnější a nejvlivnější aktér regionu a má velmi značný podíl na fungování této jednotky již od jejího vzniku. Poté se podíváme také na Ukrajinu, na jakožto bezprostředního souseda Podněstří. V neposlední řadě nahlédneme na vztah Podněstří a Rumunska, které bylo v době vyhlášení nezávislosti jedním z důvodů, proč došlo k tomuto kroku. Na závěr této části se budeme zabývat tím, jak se k tomuto problému staví Evropská unie, která začíná hrát ve východní Evropě stále důležitější roli. V této části věnující se vztahům Podněstří s ostatními státy, se budeme opírat o publikaci Marcina Kosienkowského, který se zabývá problematikou postsovětského prostoru, konkrétně se jedná o dílo *Continuity and Change in Transnistria's Foreign Policy after the 2011 Presidential Election* (2012), věnující se právě vztahům Podněstří se zmiňovanými státy. Na konec se pokusíme nahlédnout do budoucnosti a zjistit, jaké jsou možnosti vyřešení tohoto problému a jaké scénáře by byly pro Podněstří nejpravděpodobnější. Zde se opět vrátíme k teorii Kolstøho a k jeho možnostem zániku kvazistátů.

V závěru se budeme snažit odpovědět na stanovené výzkumné otázky a shrnout klíčové body ve vztazích se zmiňovanými státy.

K jednomu ze stanovených cílů, tedy k tomu, který stát má s Podněstřím nejvíce pozitivní a naopak který nejproblematictější vztah, bude dosaženo pomocí komparace analýzy přístupů jednotlivých států. Komparační kritéria si stanovíme následující: 1. První je zde aspekt politický. Budeme se zabývat tím, jak se jednotlivé státy staví k otázce uznání statutu Podněstří. Zda jsou představitelé těchto států vůbec ochotni s představiteli Podněstří komunikovat, zda by byli například v budoucnosti dokonce ochotni tento kvazistát uznat a pokud ne, tak zda vyjadřují nějakou podporu tomuto kvazistátu. 2. Dalším

aspektem bude aspekt ekonomický. Zde budeme zkoumat to, zda probíhá mezi subjekty nějaký obchod, popřípadě jak a jakým způsobem. Díky těmto dvěma kritériím budeme moci dojít k zodpovězení první stanovené otázky.

Vycházet budeme ze zmíněných publikací, které ještě doplníme o odborné studie a další publikace týkající se zkoumané problematiky. Neopomeneme nahlédnout také na oficiální webové stránky podněsterské vlády a prezidenta. Zdroje nalezneme jak v elektronické podobě, tak v podobě tištěné. Vycházet budeme převážně z cizojazyčných zdrojů, a to v jazyce anglickém a ruském, ve kterých nalezneme nejvíce publikací týkajících se právě problematiky Podněstří.

2. Teoretické ukotvení

V současné době objevíme v mezinárodním systému několik různých typů států. Nejznámějším typem státu, který nalezneme na politické mapě světa, můžeme označit jako moderní stát. Tomuto typu bude věnována jedna z následujících podkapitol, abychom si dokázali ucelit představu, jaký je rozdíl mezi tímto typem státu a jednotkou, kterou představuje Podněstří, tedy kvazistát. Jelikož tento rozdíl tkví hlavně v suverenitě, budeme se zabývat i tímto pojmem. Dále se budeme věnovat již zmiňovanému útvaru – kvazistát. Vymežíme si, co tento pojem znamená, jeho základní znaky, ale také možnosti, jak tato jednotka může zaniknout. Použijeme zmiňovanou teorii od autora Pála Kolstého, jelikož jeho teorie (například na rozdíl od teorie R. H. Jacksona) se jeví jako nejnávštěvnější zkoumaný fenomén této práce Podněstří (srov. Kolstø 2006).

2. 1. Vymezení pojmu stát

Podle definice Maxe Webera je stát společenství lidí, které si (úspěšně) nárokuje monopol na legitimní použití fyzické síly v rámci daného území (Weber dle Owen – Tracy 2004: 33). Pojmem stát tedy označujeme takovou politickou organizaci disponující elementárními prvky, které jsou základem pro tzv. plnou subjektivitu. První z těchto prvků je prvek teritoriální, tedy určité území, na kterém je prosazována státní moc a které vymezuje státní hranice. Bez státního území může stát fungovat jen dočasně, jelikož dojde-li ke ztrátě území, nemá stát, kde by svou moc uplatňoval. Stát má právo se svým teritoriem disponovat navenek, dále pak vydávat akty veřejné moci vztahující se na jeho obyvatelstvo (Tomšová 2011a: 75–78).

Dalším znakem, díky kterému lze hovořit o suverénním státu, je obyvatelstvo. Obyvatelstvo státu musí žít na území usedle, přirozeně a trvale, což je dáno tím, že obyvatelé zpravidla spojují společné rysy utvářející se během století a státní občanství, které podřizuje člověka k určitému státu. U tohoto prvku se setkáváme také s pojmem „národ“, jenž se odlišuje od obyvatelstva tím, že disponuje právem na sebeurčení. Právě sebeurčení je tím výrazem, který

vyjadřuje právo na odtržení od státu a vytvoření vlastních mocenských institucí (Tomšová 2011a: 78–79).

Posledním základním znakem existence státu je veřejná moc a její vynutitelnost, bez které by nebylo možné, aby nějaká společnost vůbec existovala. Veřejná moc je realizována prostřednictvím předem stanovených mechanismů a pravidel. Úkolem každého státu je stanovit si právní řád, který vytyčí, co je možné, dovolené a zakázané, jakožto i sankce za porušení stanovených povinností. K tomuto je potřeba zřídit také soustavu orgánů (Tomšová 2011a: 82).

2. 1. 1. Vymezení pojmu stát podle Sørensen

Sørensen rozeznává tři typy států – moderní, postkoloniální a postmoderní stát. Moderní stát má své kořeny v Evropě a zrodil se z absolutistického státu. Ranou formu tohoto typu státu představoval centralizovaný systém vlády, v jehož čele stál panovník. Systém vycházel z vojenských, kontrolních a administrativních struktur a sankcí, které vycházely z právního řádu. Vláda si také nárokovala monopol na použití síly. V tomto případě je stát výrazem národa, který reprezentuje. Dále zajišťuje bezpečnost, pořádek, svobodu, blahobyt a spravedlnost. Národní ekonomika je zde soběstačná a probíhá na území státu, avšak může mít i silné vztahy s ostatními ekonomikami (Sørensen 2005: 91–99).

V převážné většině postkoloniálních států bylo typické, že se vládcí soustředili hlavně na osobní prospěch a úroveň blahobytu obyvatelstva výrazně klesala. Administrativní a institucionální struktury jsou velmi slabé. V tomto typu státu je charakteristické lokální nebo etnické cítění, tudíž soudržnost mezi státem a národem je zanedbatelná. Postkoloniální státy jsou závislé na světovém trhu a vyváží jen jeden či několik primárních produktů (Sørensen 2005: 100–102).

Postmoderní stát je charakteristický víceúrovňovým vládnutím. Po druhé světové válce se začala posilovat závislost mezi moderními liberálními státy, které měly mnoho důvodů, aby prohloubily svoji spolupráci. Reakce na tuto

situaci bylo vytváření univerzálních či regionálních institucí¹. Tato spolupráce úzce souvisí také s národním cítěním. Občanská práva vycházejí právě z nadnárodních či mezistátních institucí. Avšak není zcela běžné, že obyvatelé státu automaticky mění svoji loajalitu ke státu za loajalitu k nadnárodnímu celku (Sørensen 2005: 104–107).

2. 2. Suverenita

Dnes mnoho autorů poukazuje na klesající význam této instituce, a to kvůli vlivu globalizace. Suverenitu je však nutné chápat v jejím základním smyslu, což znamená, že se rovná konstituční nezávislosti (Riegel 2013: 22). O suverénní stát se tedy jedná v případě, že stát vykazuje všechny tři výše zmíněné konstitutivní prvky a státní moc je vůči ostatním suverénním státům nezávislá. Dále, abychom mohli mluvit o suverenitě, je nutné, aby každá konkurující moc na daném území byla eliminována. Mezi státy je dnes mnoho nerovností a vztahy mezi nimi se často mění, proto je v současné době rozhodující jen ta suverenita, která je předmětem úpravy mezinárodního práva (Čepelka – Šturma 2008: 50–51). Suverénní stát se sice nemusí podřizovat jinému státu, ale musí dodržovat pravidla mezinárodního práva, tedy tolerovat suverenitu jiných států. Tato suverenita se označuje jako relevantní (Tomšová 2011b: 89–90).

Suverenitu chápeme ve dvojitěm pojetí, a to ve vnitřním a vnějším. Vnitřní suverenita definuje, kdo ve státě fakticky drží moc. V současných moderních státech je zdrojem moci obyvatelstvo a zároveň přímo volené orgány, které nejsou nějak omezovány dalšími mocenskými orgány. Vnější suverenitou se rozumí svobodný výkon moci orgánu daného státu bez kterýchkoliv omezujících vnějších vlivů (Tomoszek 2011: 94). Vnější suverenita bývá označována také jako mezinárodní uznání (Riegel 2013: 23). Mezinárodní uznání je klíčovým bodem pro všechny suverénní státy, jelikož bez tohoto uznání, resp. bez vnější suverenity by státy nemohly vstupovat do mezinárodních organizací či hájit své zájmy. V současné době se tento mechanismus jeví také jako významný

¹ Dle Sørensen je nejambicióznějším projektem Evropská unie (Sørensen 2005: 104).

geopolitický nástroj pro mnoho globálních i regionálních velmocí s cílem prosazovat své zahraničně-politické cíle (Riegel 2013: 35–36).

Dnes však můžeme na politické mapě světa nalézt i takové entity, které tomuto neodpovídají a nemůžeme je nazývat jako plně suverénní (Riegel 2013: 23–24).

2. 2. 1. Suverenita podle Sørensen

V Sørensenově pojetí moderního státu je jasně rozlišeno, které záležitosti jsou vnitrostátní a které mezinárodní. Nevměšování se a reciprocita, tedy dávání a brání v zájmu společného prospěchu, jsou základy v tomto pojetí suverenity. Hranice jasně definují domácí sféru, jakožto národní politický řád, národní ekonomiku a národní společenství (Sørensen 2005: 177–178).

Jelikož jsou postkoloniální státy příliš slabé a zcela nesplňují rysy státnosti, nevměšování a reciprocita představují v tomto typu značný problém. Vyžaduje se tedy zvláště přístup ze strany rozvinutých států, tudíž jsou tyto státy velice závislé na mezinárodním systému. Princip reciprocity začíná být pomalu nahrazován principem nereciprocit a mezinárodní systém není pro postkoloniální státy svépomocný. Setkáváme se zde s novými pojmy, a to „zvýhodněná svépomoc“, která představuje koexistenci reciprocity a nereciprocit a „vyjednaná intervence“, která představuje vměšování se do vnitřních záležitostí těchto typů států. Ale i přesto mají jejich vládnoucí elity značnou vyjednávací moc (Sørensen 2005: 179–181).

V postmoderním pojetí suverenity jsou pravidla nevměšování a reciprocity opět modifikovány. Legitimní vnější intervence členských států organizací výrazně omezuje pravidlo nevměšování, které je nahrazeno rozvíjející se regulovanou intervencí. Ohledně reciprocity, spravedlivá soutěž, která se vyskytuje v moderním pojetí suverenity, je nahrazena spíše spoluprací (Sørensen 2005: 183–184).

2. 3. Vymezení pojmu kvazistát

Termín kvazistát se v akademickém prostředí objevil již před koncem bipolárního uspořádání světa. M. I. Glassner a H. J. De Blij ho zahrnuli do tzv. teritoria s přechodným statusem společně také s rozdělenými státy, jako jsou například Severní a Jižní Korea, ale také například Tchaj-wan či Vatikán. Další výzkum tento termín spojoval s jednotkami postrádajícími vnitřní suverenitu, tedy jednotkami, které nejsou suverénním státem (Riegel 2010: 57–58). R. H. Jackson zavedl jako první termín kvazistát, který dal do souvislosti s tzv. negativní suverenitou, jenž představuje neschopnost státu naplňovat vnitřní znak státní svrchovanosti, a to uspokojit potřeby svého obyvatelstva. Do této teorie kvazistátů lze tedy také zahrnout slabé státy (označující se termíny *collapsed state* či *failed state*), které disponují vnější suverenitou (Piknerová 2009a: 38). Koncept Jacksonovy teorie kvazistátů bychom mohli přirovnat s koncepcí Sørensenovy teorie pojetí postkoloniálního státu. Stejně tak jako slabé státy, mají postkoloniální státy problém s vnitřní suverenitou, tedy stát nedokáže zajistit bezpečnost, pořádek a spravedlnost pro své občany. Legitimita v tomto případě je zanedbatelná, jelikož obyvatelstvo nerespektuje nařízení reprezentující vlády a institucí (Sørensen 2005: 101–102). Po rozpadu Sovětského svazu se poté přenesla pozornost badatelů také do tohoto prostoru. Jedním z těchto badatelů byl také Pål Kolstø, který navrhl právě označení kvazistát, aby zabránil terminologickým zmatkům a tímto pojmem zaštitil další pojmy (*para-state*, *unrecognized state* a *pseudo-state*) (Riegel 2010: 58). Tento teoretik přijal fakt, že existují i takové entity, které nedisponují mezinárodním uznáním, avšak se chovají jako stát. Jeví se tedy jako opak Jacksonovi koncepcí (Piknerová 2009b: 265–266).

Pro to, abychom mohli politickou entitu nazvat pojmem kvazistát, musí dle Kolstøho splňovat tři kritéria. Prvním z nich je, že jeho čelní představitelé musí mít pod kontrolou většinu teritoria, které si nárokují, dále musí usilovat o mezinárodní uznání jako nezávislý stát, ale nedocílit ho a eliminovat veškeré vlny politických snah a na závěr musí v tomto stavu přetrvávat nejméně dva roky. Ne všechny entity však splňují všechna tři kritéria najednou. Mnoho

takovýchto jednotek můžeme pozorovat v období po druhé světové válce, dále potom s koncem Studené války a s rozpadem Sovětského svazu a Jugoslávie, a to převážně v Evropě, Asii a v Africe. Mnoho z nich bylo eliminováno, ale některé existují dodnes. Mezi ně můžeme zařadit například Náhorní Karabach, který se nachází v Ázerbájdžánu, Abcházii a Jižní Osetii nacházející se v Gruzii. Dále existovaly entity, které bychom mohli nazvat také kvazistáty, a to Republika Srbská, jenž byla ale v roce 1995 díky Daytonským dohodám uznána jako jedna z entit federativní Bosny a Hercegoviny či Eritrea, která dosáhla nezávislosti v roce 1993 (Kolstø 2006: 725–726).

Kolstø zmiňuje pět faktorů, které identifikuje jako nezbytnost pro to, aby kvazistáty mohly být životaschopné: 1. symbolické budování národa, 2. vojenská síla, 3. slabost mateřského státu, 4. podpora třetího patronského státu a 5. nedostatek zapojení ze strany mezinárodního společenství. Každý kvazistát je však odlišný a jednotlivé faktory se do jisté míry liší (Kolstø 2006: 729).

2. 3. 1. Budování národa

Na rozdíl od budování státu, které se týká institučního, ekonomického a vojenského základu fungování státu, budování národa spočívá v rozvoji společné národní identity mezi obyvateli prostřednictvím symbolů, propagandy, historie a vytváření národních tradic a zvyků. Národní identita není ve své podstatě vlastností populace daného státu a je potřeba ji rozvíjet a udržovat právě prostřednictvím budování národa (Kolstø 2006: 729–730).

Stejně jako ostatní státy, které se snaží podporovat společnou identitu, tak i představitelé kvazistátů usilují o totéž, čímž vytvářejí či upevňují vnitřní suverenitu. Kolstø tvrdí, že i přes chybějící efektivní budování státu se většině kvazistátů úsilí v budování národa poměrně daří. Dostupné důkazy naznačují, že populace ve většině kvazistátů sdílí vysokou míru identity jako národ. Všechny kvazistáty přijaly státní vlajku, národní hymnu, státní znak, nové státní svátky a další symboly státnosti (Kolstø 2006: 730–731). V národotvorných procesech se těmto symbolům připisuje velká důležitost, a to hlavně z důvodu, že národ je početná skupina a příslušníci se nemohou osobně potkávat, proto jsou na těchto

symbolech závislí. Symboly posilují důvěru občanů ve stát a reprezentují národ navenek (Hroch 2009: 238). Můžeme zde také pozorovat budování muzeí, vztyčování soch, přejmenování ulic a v neposlední řadě budování kultu osobnosti kolem jejich vůdce, aby vštípili populaci pocit společné historie a loajality ke stejnému státu. Pro všechny státy i kvazistáty je tento atribut velice důležitý (Kolstø 2006: 730–731).

2. 3. 2. Vojenská síla

Kvazistáty byly vytvořeny vojenskými prostředky a těmito prostředky musí být také udržovány. Jako politické entity nejsou chráněny mezinárodním systémem vzájemného uznání, proto jsou navráceny do hobbesovské džungle a více než ostatní státy se musí spoléhat na hrubou sílu, aby dokázaly přežít. Většina kvazistátů vynakládá na vojenská opatření neúměrně velkou část finančních prostředků, což má za následek méně zdrojů na civilní účely, tudíž špatný rozvoj blahobytu, vzdělávacích institucí či budování infrastruktury. Tato důležitá role ozbrojených sil vede k velké militarizaci obyvatelstva (Kolstø 2006: 731–732).

2. 3. 3. Slabost mateřského státu

Vojenská síla a vojenská slabost stačí k tomu, aby byl kvazistát dostatečně silný a udržel si tak i svůj stav. Ve skutečnosti je mateřský stát většiny kvazistátů slabý jak vojensky, tak politicky a institučně. Například v Gruzii, Ázerbájdžánu a Moldavsku nebyl stát slabý jen ekonomicky a politicky, ale v prvních letech nezávislosti byl rozpolcený kvůli mnoha vnitřním problémům². Dokud se mateřský stát utápí v politickém chaosu a ekonomických problémech, nezabrání to pouze spuštění nové války k dobytí ztraceného území, ale také nedokáže přilákat obyvatelstvo ztraceného území. Avšak někteří obyvatelé kvazistátu, kteří

² V Gruzii v roce 1992 propukla občanská válka, ve které se střetávali Gruzinci proti sobě. Tato válka probíhala paralelně s kampaní proti separatismu a v polovině 90. let byla Gruzie označena jako rozpadlý stát. Zatímco v Ázerbájdžánu proběhlo několik státních převratů, Moldavané byli nejednotní v otázce sjednocení s Rumunskem (Kolstø 2006: 732).

absolutně nesouhlasí s jejich samozvoleným vůdcem, mají mnoho důvodů ke znovupřipojení ke zbídačenému mateřskému státu (Kolstø 2006: 732–733).

Takovéto státy se jeví jako opak kvazistátu. Dle Šmída a Vaňury se tyto upadající či slabé státy vyznačují specifickými rysy, jako jsou: organizované násilí; rezignující legislativní instituce na výkon svých kompetencí; ekonomický pokles, čímž se rozpadá veškerá infrastruktura a dochází k úpadku sociálních služeb a jako poslední znak uvádí neschopnost kontroly celého území, což může způsobit pokusy o separaci v periferních oblastech (Šmíd – Vaňura 2009: 44–45).

2. 3. 4. Externí patron

Jak je zmíněno výše, ne všechny mateřské státy jsou slabé. Některé kvazistáty musí čelit státům s dobře fungujícím státním aparátem, prosperujícím hospodářstvím a dobré obranné schopnosti. Proto je zde důležitá role podpory ze strany vnějšího patrona. Někteří autoři tvrdí, že takováto entita, jako je kvazistát, může sloužit jako politický nástroj, který patronský stát používá k nátlaku na mateřský stát a obvykle promítají svou moc do daného regionu³ (Kolstø 2006: 733).

2. 3. 5. Role mezinárodního společenství

Mezinárodní společenství hraje v problematice kvazistátů důležitou roli. Tím, že bude kvazistátu odmítnuto vstoupit do mezinárodního systému států, ztrácí své aspirace na získání skutečné suverenity. Mezinárodní organizace se často v této problematice angažují nejen v peacekeepingových misích, ale také jako zprostředkovatel a ten, kdo rozhoduje při vyjednávání mezi kvazistátem a mateřským státem⁴. Je zde však problém nerozhodnosti a nedůslednosti. Nedostatek nasazení a odhodlání jsou odrazem toho, že pro západ tyto konflikty nejsou prioritní. Tímto se naskýtá možnost regionálním aktérům zasahovat do

³ Zatímco Podněstří, Jižní Osetie a Abcházie mají podporu Ruské federace, Severní Kypr nachází jiného mocného patrona, a to Turecko (Kolstø 2006: 733).

⁴ Jako příklad si můžeme uvést situaci Severního Kypru, ve které OSN usnadnila jednání (Kolstø 2006: 734).

procesu a sledovat své vlastní agendy. Spíše než řešení konfliktů mezinárodní organizace zdržují jednání tím, že konflikt zmrazí a udržují status quo. Tímto způsobem přispívají k prodloužení existence kvazistátu. To samé lze říci o peacekeepingových misích. Strana, která má největší zájem na vyřešení konfliktu je mateřský stát požadující zpět své ztracené území. Kvazistát je zpravidla spokojený, že má kontrolu nad celým svým územím. Kvůli těmto důvodům jsou mezinárodní mírové mise rozmístěny mezi obě znesvářené strany a fungují jako hranice, čímž přispívají k tomu, že se kvazistát může věnovat budování národa a dalším aktivitám (Kolstø 2006: 734).

Pro mezinárodní společenství je klíčovou hodnotou udržení statu quo, který se týká především neměnitelnosti hranic. Hranice jsou zárukou zdrojů a autonomie vládnoucí třídy, ale také udržují rozvoj na území státu a v neposlední řadě pomáhají zabránit velkým bezpečnostním hrozbám (Sørensen 2005: 140–145).

2. 3. 6. Možnosti zániku kvazistátu

Mezinárodní organizace považují kvazistáty za přechodné jevy a očekává se, že dříve nebo později zmizí. Kolstø ve své teorii představuje čtyři různé způsoby zániku kvazistátu: 1. kvazistát se může zařadit do patronského státu, 2. může být včleněn zpět do mateřského státu, 3. může být včleněn do mateřského státu jako federativní jednotka či 4. může být uznán mezinárodním společenstvím jako samostatný stát. Pravděpodobnost jedné z těchto čtyř možností závisí do jisté míry na vývoji faktorů, které udržují kvazistáty při životě (Kolstø 2006: 735).

Zařazení do patronského státu představuje pro přední představitele kvazistátů optimální řešení. Dnes však neznáme žádný příklad úspěšného včlenění kvazistátní jednotky do externího patrona (Kolstø 2006: 735).

Plná nezávislost a mezinárodní uznání nesporně zůstávají konečným cílem pro většinu separatistických skupin. Nicméně v období po druhé světové válce, nepsaná pravidla mezinárodních vztahů jsou velice nepříznivá pro vytváření

nových států⁵ (Kolstø 2006: 736). Dnes mezinárodní právo nenabízí přesná kritéria, podle kterých by se dal vyvodit jednoznačný závěr, zda lze jednotku identifikovat jako stát, a tak se zde vytváří velký prostor pro zahraniční politiku států. Státy mohou vyhodnotit důsledky svých kroků a rozhodnout se, zda jednotku uznají či ne nebo si mohou stanovit podmínky, podle kterých budou muset jednotku uznat⁶ (Trávníčková 2012: 28).

To, jestli bude kvazistát přiřazen zpět k mateřskému státu, ovlivňují dva faktory: ekonomická a politická síla a reakce vnějšího okolí. Pokud bude mateřský stát ekonomicky a politicky silný a bude mít podporu silných mezinárodních aktérů, je tento scénář možný a separatistický region se může stát opět územím mateřského státu bez nároku na jakoukoliv míru autonomie (Kolstø 2006: 737).

Je zde také možnost, aby se kvazistát stal součástí mateřského státu jako autonomní jednotka. Pokud by stát k přiřazení použil sílu, měl by akceptovat federativní či konfederativní uspořádání. Ale i pokud by došlo k připojení mírovou dohodou, je federativní uspořádání nejpravděpodobnější. V jednání mezi mateřským státem a separatistickým regionem s tímto uspořádáním často souhlasí obě strany, avšak mnozí pozorovatelé se domnívají, že jedna nebo dokonce obě strany jen předstírají, že toto uspořádání přijímají. Někteří představitelé kvazistátu považují v cestě k nezávislosti za výhodnější spíše status nerozpoznané jednotky než postavení pouze jako autonomní jednotka v rámci jiného státu. Aby se dosáhlo tohoto výsledku, musí být vyvíjen tlak nejen na představitele obou států, ale také na externího patrona kvazistátu (Kolstø 2006: 737–738).

⁵ Avšak tato striktní politika nezabránila prudkému nárůstu členských států v Organizaci spojených národů, kdy od původních 51 signatářských zemí vzrostl jejich počet na dnešních 193 (UN 2014). Tento nárůst byl způsoben převážně dekolonizací v 50. a 60. letech 20. stol. a poté rozpadem Sovětského svazu.

⁶ Tak učinilo například Evropské společenství po rozpadu Jugoslávie (Trávníčková 2012: 8).

3. Podněsterská moldavská republika

Podněsterská moldavská republika se sídlem ve městě Tiraspol se dnes nachází v jihovýchodní části Evropy a rozkládá se na levém břehu řeky Dněstr⁷ (několik vesnic a měst se nachází také na pravém břehu, z nichž největší město je Bendery). Na západě sousedí s Moldavskem a na východě s Ukrajinou. Obyvatelstvo je tvořeno zhruba jednou třetinou Moldavanů, jednou třetinou Rusů a jednou třetinou Ukrajinců. Většina obyvatel tohoto kvazistátu má podněsterské státní občanství, ale jelikož toto občanství v žádném státě neplatí, obyvatelé vlastní také moldavské, ruské či ukrajinské pasy (Dočekalová 2011: 148).

3. 1. Kořeny konfliktu

Dějiny Moldavska byly velice proměnlivé. Ve 14. a 15. století se Moldavské knížectví rozkládalo mezi Karpaty a řekou Dněstr. Od 16. do 19. století bylo toto území předmětem sporu několika mocností, mezi kterými byly nejdominantnější Rusko a Osmanská říše⁸. Mnoho válek zapříčinilo, že hranice a identita obyvatel se stále měnila. V 19. století se socio-ekonomické poměry mezi pravým a levým břehem Dněstru výrazně prohloubily. Bukurešťská smlouva z roku 1812 garantovala Rusku kontrolu nad východní Moldávií, resp. Besarábií, a nad územím mezi řekou Prut a západním břehem Dněstru. Osmanská říše díky této smlouvě získala kontrolu nad západní Moldávií. Roku 1878 umožnili Osmané vyhlásit Rumunský stát zahrnující také právě západní část Moldávie. Necelý rok po říjnové revoluci, Besarábie deklarovala nezávislost a její parlament volal po sjednocení s Rumunskem. Zatímco Pařížská smlouva z roku 1920 toto sjednocení uznala, bolševici zaujali opačné stanovisko a roku 1924 založili Moldavskou autonomní sovětskou socialistickou republiku na území východně od Dněstru v rámci Ukrajiny (Herd 2005: 1–2).

Vzhledem k tajným dodatkům paktu Ribbentrop-Motolov, který byl podepsán v srpnu 1939 mezi Německem a Sovětským svazem, německá strana přenechávala Sovětskému svazu mimo jiných území i území Besarábie. O rok

⁷ Viz příloha č. 1.

⁸ Viz příloha č. 2.

později podle těchto dodatků o rozdělení sfér vlivu v Evropě připojil Sovětský svaz celou Besarábii k sobě (King 1999: 129–130). Moldavská republika a Podněsterská moldavská republika byly tedy od roku 1940 součástí Sovětského svazu jako Moldavská sovětská socialistická republika. I přes tuto skutečnost obyvatelé po celých 50 let na obou stranách Dněstru žili v jiném státě, jiné administrativní jednotce (Šurygin 2006: 5).

Po konci druhé světové války se Podněstří stalo centrem těžkého průmyslu a vojensko-průmyslového komplexu, zatímco západ Moldavska zůstával zemědělskou oblastí. Podněstří bylo také centrem politické moci, jelikož právě z této oblasti se vytvářela politická a ekonomická elita. V oblasti se nacházelo mnoho ruských imigrantů, kteří převážně řídili stát. Počet ruských imigrantů se v tomto období zdvojnásobil. I když etnických Moldavanů bylo stále nejvíce (s asi 39,3%), ihned za nimi s 28,3% stáli Ukrajinci a s 25,5% právě Rusové (Herd 2005: 2).

3. 2. Vyhlášení nezávislosti

Perestrojka a glasnost měly velký dopad na moldavskou politiku i společnost. V této době se objevila dvě nová hnutí – národní hnutí a reformní hnutí. Když v roce 1988 začaly v Moldavsku probíhat demokratické změny, tak právě reformní hnutí v létě tohoto roku, tvořené reformě smýšlejícími moldavskými novináři, spisovateli a učiteli, začalo pořádat masové demonstrace, a získalo si tak velkou podporu. Toto demokratické hnutí požadovalo společensko-demokratické reformy a demokracii, kterou zastával Gorbačov, stejně tak jako důležité pozice pro etnické Moldavany (Vahl – Emerson 2004: 5). Mezi těmito reformami můžeme najít například požadavky pro zachování moldavské kultury a kultury dalších minorit (zahrnující Ukrajince, Gagauzy a Bulhary) prostřednictvím vzdělání a kulturních aktivit v jejich jazyce, volný kontakt s příbuznými etniky v ostatních státech, kulturní autonomii pro etnické Moldavany žijící v regionu anektovaném Ukrajinskou SSR, zveřejnění a odsouzení represí spáchané sovětskou érou (včetně Stalinovo hromadného zatýkání a deportací), demokratizaci právního řádu, větší autonomii v rámci

Sovětského svazu, reformy trhu a větší důraz na zemědělský rozvoj (Horowitz 2005: 113).

Národní moldavské hnutí bylo tvořeno dvěma spolky, které se později sjednotily v Moldavskou lidovou frontu a jejichž požadavky byly nejprve kulturní, poté politické. Moldavští komunisté nejdříve tyto spolky odsoudili a postavili se proti požadovaným reformám, avšak díky tlaku z Moskvy později provedli mírné ústupky. Hlavním bodem Lidové fronty byla jazyková otázka. O rok později, tedy v roce 1989, Nejvyšší Sovět Moldavska přijal tři nové jazykové zákony, díky kterým mohli Moldavané oficiálně používat latinské písmo, stejně tak uznával za oficiální rumunský jazyk (Vahl – Emerson 2004: 5).

Ve stejném roce se také začaly projevovat tendence, které volaly o připojení k Rumunsku. Lidová fronta tuto myšlenku také podporovala. Byla přijata rumunská trikolora s moldavským erbem jako nová vlajka a také rumunská národní hymna. Demonstrace proti těmto zákonům a těmto tendencím začaly sílit, a to převážně v oblastech, kde se nacházela průmyslová města osídlená ruskými mluvícími populací. Od konce roku 1989 do srpna 1990 probíhala krajská a městská zasedání jako reakce na nově přijatou moldavskou legislativu a organizovaly se kongresy dožadující se autonomie (King 1999: 187–190; Vahl – Emerson 2004: 5).

Vzhledem k této jazykové otázce a k tomu, že Podněstří bylo nejrozvinutějším regionem v Moldavské SSR, političtí vůdci v tomto spatřovali příležitost, jak z tohoto regionu čerpat jen pro své vlastní účely a 2. září 1990 vyhlásili nezávislost jako Podněsterská sovětská socialistická republika v rámci Sovětského svazu (Vaux – Barrett 2003: 12; Rodkiewicz 2011: 4). Stejně tak, jak učinilo Podněstří, několik dní před tím vyhlásila nezávislost také skupina obyvatel žijících v jihozápadní části Moldavska, Gagauzové. Přestože centrální moc v Kišiněvě tato prohlášení zrušila, volby se v těchto lokalitách konaly (Herd 2005: 2). Ihned po rozpadu Sovětského svazu, Moldavsko 27. srpna 1991 deklarovalo svoji nezávislost. Ještě v ten samý den vláda v Bukurešti uznala. Rumunsko bylo tedy prvním státem, který udělal takovéto politické gesto. Toto vyhlášení nezávislosti přímo zahrnovalo i území Podněstří pod moldavskou

kontrolu, což způsobilo napětí a následné vyústění ve válečný konflikt (Bădescu 2012: 27–28).

3. 3. Válečný konflikt

První válečné střety mezi obyvateli Podněstří a moldavskou policií o ovládnutí městských struktur začaly probíhat již v listopadu 1990 ve městě Dubasari, které se nachází ve středu Podněstří. O rok později byla vytvořena Podněsterská republikánská garda, která byla podporována kozáckými dobrovolníky. Na konci roku 1991 toto uskupení začalo postupně přebírat kontrolu nad veřejnými institucemi, jako jsou místní správní budovy, policejní stanice, školy, noviny a rádiová stanice ve městech a vesnicích nacházejících se na levém břehu Dněstru (Vahl – Emerson 2004: 6). Moldavsko po vyhlášení nezávislosti bylo velmi slabé, tudíž i moldavské ozbrojené složky neměly větší sílu. Nicméně 13. prosince moldavská policie poprvé opětovně palbu, aby chránila vládní budovu v Dubasari. Další střety se začaly objevovat v březnu dalšího roku, následované vyhlášením stavu nouze. Přibližně ve stejnou dobu začaly útočit na jihu Moldavska síly Gagauzů. Boje mezi podněsterskými a moldavskými silami se zintenzivnily opět v květnu a v červnu. Hlavní a rozhodující bitva proběhla ve městě Bendery/Tighina⁹ ve dnech 19.–21. června. Díky zásahu ruské 14. armády v čele s generálem Alexandrem Lebeděm, která se postavila na stranu Podněstří, byly moldavské jednotky z města vyhnány (Vahl – Emerson 2004: 6–7).

Dne 21. července 1992 podepsali prezident Moldavska Mircea Snegur a prezident Ruské federace Boris Jelcin příměří. Tato smlouva vytvářela demilitarizovanou zónu¹⁰ rozprostírající se 10 km od Dněstru na každou stranu, zahrnující také město Bendery a vytvořila Společnou kontrolní komisi KBSE,

⁹ Název města Tighina pochází z tureckého jazyka a bylo používáno do roku 1583, tedy do roku, kdy toto území ovládli Turci, kteří město přejmenovali na Bender znamenající přístav. Od roku 1812 byl název pozměněn na Bendery. Název Tighina bylo také používáno mezi lety 1918 – 1940, kdy se území nacházelo v Rumunsku. Po připojení k Sovětskému svazu byl název změněn opět na Bendery, ale místními obyvateli je stále používám název Tighina (Pospelov 1998: 64).

¹⁰ Viz příloha č. 3.

kteřá byla složená z moldavské, podněsterské a ukrajinské delegace společně s vojenskými pozorovateli (Vahl – Emerson 2004: 7).

3. 4. Podněstří dnes

Od vyhlášení nezávislosti Podněstří úspěšně zřídilo a upevnilo státní struktury. Vedle prezidenta a parlamentu zde funguje také Národní banka, která od roku 1994 zavedla vlastní měnu – Podněsterský rubl (Ciobanu 2003: 5). O rok později byla také přijata ústava, která představuje Podněstří jako demokratickou zemi s principy dělby moci na zákonodárnou, výkonnou a soudní, jejichž orgány by měly být nezávislé (Dočekalová 2011: 149). V čele této jednotky stojí prezident, který představuje výkonnou moc. Je volen na pětileté funkční období a podle ústavy nemůže být zvolen více než dvakrát za sebou (Prezident Pridněstrovskoj Moldavskoj Respubliki 2012a). Současným prezidentem je Jevgenij Ševčuk, který vyhrál prezidentské volby v roce 2011 s 74%, a porazil tak bývalého prezidenta Igora Smirnova, který byl prezidentem od vyhlášení nezávislosti. Tyto volby však nebyly mezinárodně uznány (Freedom house 2013). Od roku 2012 je nově zavedena funkce vlády (Dočekalová 2011: 152). Vláda se skládá z jednotlivých ministrů, místopředsedy a předsedy vlády. Tento post v současné době zastává Taťána Tumarská (Pravitelstvo Pridněstrovja 2014a). Premiér je jmenován prezidentem se souhlasem Nejvyšší rady a podle ústavy vláda určuje hlavní směry činnosti výkonných orgánů, jakožto i vlády. Vláda vydává nařízení a zajišťuje jejich provedení. Jediným zákonodárným orgánem je Nejvyšší rada, která se skládá ze 43 poslanců volených na 5 let. Soudní moc je vykonávána prostřednictvím ústavního, občanského, správního, trestního a arbitrážního soudu. Ústava představuje volby jako rovné a přímé probíhající tajným hlasováním (Prezident Pridněstrovskoj Moldavskoj Respubliki 2012b). Podle Freedom house jsou však volby v Podněstří nedemokratické (Freedom house 2013).

Většinová strana v zákonodárném sboru Obnovlenije je v úzkém vztahu s ruskými vládnoucími elitami. Ve vládě nejsou zastoupeni etničtí Moldavané a jsou často diskriminováni. V Podněstří je velký výskyt korupce

a organizovaného zločinu. Moldavská informační a bezpečnostní služba tvrdí, že zločinecké skupiny jsou spojeny s obchodem s lidmi, drogami a zbraněmi. Téměř všechny sdělovací prostředky jsou ve vlastnictví státu nebo jsou jím alespoň kontrolovány. Náboženská svoboda a svoboda sdružování jsou také omezeny (Freedom house 2013).

Podněstří je hodnoceno jako nesvobodná země a ve všech hodnocených oblastech (politická práva a občanské svobody) získala hodnocení číslem 6 (hodnocení je od 0–7, přičemž 7 představuje nejméně svobodné země) (Freedom house 2013).

3. 5. Odpovídá Podněstří modelu kvazistátu dle teorie Kolstøho?

Co se týká statusu této jednotky, tak sice má všechny atributy státnosti (území, obyvatelstvo a veřejnou moc), avšak postrádá mezinárodní uznání. Jako suverénní stát ji označit tedy nelze.

Jak je již zmíněno v teoretické části, dle Kolstøho musí kvazistát splňovat tři základní kritéria: 1. čelní představitelé musí mít pod kontrolou většinu teritoria, které si nárokují, 2. musí usilovat, ale nedocílit mezinárodního uznání jako nezávislý stát, 3. v tomto stavu musí setrvat nejméně dva roky (Kolstø 2006: 725–726). Většinová strana v zákonodárném sboru Obnovlenije je spojena s nejdůležitějšími obchodními podniky (včetně podniku Šerif – viz níže) v Podněstří a udržuje úzké vztahy s vládnoucími stranami v Rusku (Freedom house 2013). Podněstří tedy naplňuje první znak kvazistátu dle zmíněné teorie.

Jak je uvedeno výše, v roce 2011 byl novým prezidentem zvolen Jevgenij Ševčuk, který mimo jiné pokračuje ve Smirnovově úsilí získat nezávislost a být uznán jako suverénní stát (Gombos 2012: 21). O nezávislost je zde tedy usilováno, avšak zatím bez výsledku.

Jelikož tento konflikt trvá již přes dvacet let a status této jednotky se stále nezměnil (Moldova.org 2014a), můžeme označit třetí prvek také za splněný.

Dále zde máme pět faktorů, které jsou nezbytné pro to, aby mohl být kvazistát životaschopný. Prvním je budování národa. V tomto bodě lze označit

Podněstří jako velice úspěšné. Podněstří přijalo vlajku¹¹, znak¹² i hymnu a ty jsou považovány za hlavní symboly státní suverenity, státnosti a moci (Pravitělstvo Pridněstrovja 2014b). K tomuto atributu pomáhá podněsterským vůdcům také sovětská minulost. Naléhají na jednotlivce, aby si pamatovali a definovali sebe jako příslušníky bývalé sovětské identity se společnou historií, kulturou a tradicemi. Sovětská minulost je především představována jako nepřeborné množství svátků. Takovýchto svátků si můžeme povšimnout v Podněstří i dnes. Oslavují se různé profesní skupiny, jako tomu bylo v Sovětském svazu, připomínají historii Podněstří. Také se udělují různá vyznamenání, medaile, oslavuje se druhá světová válka. Například 9. květen je svátek osvobození podněsterských občanů od „fašistické hrozby“. To vše má za úkol posílit dojem nového člověka Podněsterské republiky (Cojocar – Suhan 2006: 157–158). Průzkum veřejného mínění v roce 1998 ukázal, že převážná většina místních obyvatel se s Podněstřím identifikuje. Jejich identita je také založena na společném jazyce, a to ruštině (Kolstø 2006: 731).

Druhý bod je vojenská síla. V tomto separatistickém regionu působí od roku 1992 ruská 14. armáda. Zatímco tyto jednotky měly v roce 1992 obnovit pořádek, tak se spíše aktivně podílely na podpoře separatistů a pomohly upevnit kontrolu nad tímto územím (Global security 2011). V tomto případě vojenská síla do velké míry souvisí s problematikou patronského státu, tedy s dalším faktorem, kterým se v tomto případě jeví právě Rusko. Podněstří by bez ruské pomoci nebylo schopno existence. Rusko podporuje tento kvazistát ve všech oblastech – politicky, ekonomicky, vojensky a také v sociální oblasti. Dá se říci, že Moskva drží nad Tiraspolem ochrannou ruku na mezinárodním poli (Konsienkowski 2012: 24).

Slabost mateřského státu v tomto případě můžeme také vyzorovat. Neoficiální status Moldavska v Sovětském svazu „obilnice“ a „vinice“ silně kontrastoval se situací v roce 1991. Moldavské spojení se sovětskou řízenou ekonomikou se zhroutilo a nezávislé Moldavsko se ukázalo jako nestabilní,

¹¹ Viz příloha č. 4.

¹² Viz příloha č. 5.

marginální a periferní entita na okraji mezinárodního systému (Herd 2005: 2). Navíc pokus o secesi nevyvrcholil jen v Podněstří, ale také v Gagauzii, jejíž obyvatelé, jakožto turkický národ, jsou podporováni Tureckem. Od rozpadu Sovětského svazu sužuje Moldavsko fakt, že je to jedna z nejchudších zemí Evropy (Smrčková 2006: 91).

Posledním faktorem je role mezinárodního společenství. Internacionalizace konfliktu v Podněstří a jeho snaha o urovnání začala prakticky s podpisem dohody o „zásadách mírového urovnání ozbrojeného konfliktu v Podněstří na území Moldavské republiky“ v Moskvě v roce 1992 a téhož roku přijetím rozhodnutí o zřízení zvláštní mise KBSE v Moldavsku ve Stockholmu. Mírové mechanismy stanovené v rámci uvedené dohody, tj. vytvoření Společné kontrolní komise a tzv. mírových sil, pomáhaly zachovávat příměří v regionu. Nakonec se však ukázaly jako neúčinné při dosahování některých z cílů stanovených v dohodě (Stávilá 2010: 198). Dalším příkladem je Evropská unie. Sice přijala s Moldavskem Akční plán, jehož bodem bylo i řešení konfliktu v Podněstří, nejsou tam však žádná konkrétní opatření, která by měla nalézt skutečná řešení (Steglich 2012: 80).

4. Zahraniční politika Podněstří

Analýza současných aktivit ukazuje, že neuznané republiky usilují o širší možnosti, jak spolupracovat se třetími zeměmi. Jižní Osetie, Abcházie, Náhorní Karabach i Podněstří mají svá ministerstva zahraničních věcí. Struktury ministerstev se však podle priorit zahraniční politiky liší. Podněstří se svojí strukturou liší nejvíce. Jeho ministerstvo zahraničních věcí se dělí na Generální odbor zahraničních věcí (zahrnující například oddělení pro zahraniční ekonomické aktivity či oddělení pro dálné zahraničí a mezinárodní instituce) a ostatní technická oddělení. Jižní Osetie a Abcházie, jakožto kvazistáty, které několik států již uznalo, disponují také diplomatickými zastoupeními v zahraničí. Neuznané republiky mají zavedeny speciální pozice pro své diplomatické zástupce – Zplnomocněný zástupce. V zahraničních vztazích je Podněstří jeden z neaktivnějších kvazistátů, avšak své oficiální zastoupení má jen v Abcházii a Jižní Osetii. Dříve mělo zastoupení také v Rusku a na Ukrajině, avšak v rámci snižování nákladů bylo v lednu 2012 zrušeno. Podněstří je také považováno za neaktivnější, co se týká návštěv. Vzájemná setkání probíhají nejčastěji neoficiálně, a to nejvíce mezi kvazistáty navzájem, které se snaží o klasickou interakci mezi státy. V problematice Podněstří jsou samozřejmostí diplomatické návštěvy a bilaterální smlouvy s Ruskem (Shelest 2013).

Cílem Tiraspolu je zajištění stability a ekonomické zabezpečení podněsterské oblasti, což by maximálně snížilo kontrolu Moldavska nad vývojem zahraniční ekonomiky a obchodních vztahů (Chirila 2013: 2).

Organizace pro bezpečnost a spolupráci (OBSE) v Evropě, Rusko a Ukrajina se po konci války pokusily zprostředkovat urovnání mezi Podněstřím a Moldavskem. V roce 2005 k těmto státům a organizaci byly přizvány jako pozorovatelé Spojené státy americké a Evropská Unie a tím vytvořily formát 5+2¹³ (Freedom house 2013).

¹³ Jednání v tomto formátu probíhají do dnes. V září minulého roku proběhlo setkání podněsterského prezidenta Jevgenije Ševčuka a zvláštního zástupce OBSE pro dlouhotrvající konflikty. Ševčuk vyjádřil naději, že díky tomuto formátu bude nalezen kompromis v řadě důležitých otázek (Ukrinform 2013).

4. 1. Podněstří a Rusko

Jak už je zmíněno výše, na území Podněstří působí od roku 1992 ruské vojenské jednotky. Tato ruská přítomnost je vnímána jako explicitní podpora secesionistů. V Rusku je toto zobrazováno jako ochrana před moldavskou agresí. Bez ruské podpory jakožto patronského státu by tato kvazistátní jednotka nebyla schopna přežít (Tudoroiu 2012: 147).

Rusko je hlavní strana formátu 5+2, ale také tzv. formátu 2+1 (Moldavsko a Podněstří jako hlavní strany a Rusko jako prostředník) (Tomczyk 2013).

4. 1. 1. Politický aspekt

Prezident Smirnov, který byl hlavou státu Podněstří od vyhlášení nezávislosti do roku 2011, označil Rusko jako hlavní prioritu ve své zahraniční politice. Klíčovým cílem bylo/je, aby Rusko chránilo Podněstří před pokusy moldavských úřadů o reintegraci a zajištění další podpory. Samozřejmě by si Podněstří přálo, aby bylo uznáno Ruskem jako suverénní stát, avšak zatím se tak nestalo. První dohody mezi těmito dvěma jednotkami byly podepsány již v roce 1990 (Konsienkowski 2012: 24).

Za své vlády se Smirnov několikrát pokusil přesvědčit Rusko o tom, že by se Podněstří mělo stát jeho součástí. Poukazoval na společnou minulost, kulturu, jazyk apod. Dokonce v roce 2006 proběhlo referendum, ve kterém se občané Podněstří vyslovili pro nezávislost a následné připojení k Ruské federaci (Konsienkowski 2012: 24–25).

V roce 2008 Moldavský institut pro veřejnou politiku vydal zprávu, která obsahuje zjištění, že se v poslední době rapidně zvýšila nabídka ruských pasů obyvatelům Podněstří, byla podporována opakující se referenda, která se týkala nezávislosti a spojení s Ruskem, volby do státních orgánů v Podněstří se konaly přesně jako na území Ruské federace a podněsterské tajné služby se transformovaly také po vzoru tajných služeb Ruska (Tudoroiu 2012: 149).

V roce 2011 však došlo k náhlému zvratu. Moskva se rozhodla zabránit Smirnovovi v kandidatuře v nadcházejících prezidentských volbách. Bylo zahájeno trestní řízení proti prezidentovu synovi a jeho manželce z důvodu

zpronevěry humanitární pomoci. I přesto, že se Smirnov těchto voleb zúčastnil, byl poražen Jevgenijem Ševčukem (Gombos 2012: 18). I když Ševčuk nebyl považován jako chránělec Kremlu, orientace politických sil se stále strategicky ubírá na Rusko (Katan 2012). I Ševčukova první zahraniční cesta směřovala do Moskvy (Popescu – Litra 2012: 7).

Na konci roku 2013 Jevgenij Ševčuk poslal návrh ústavního zákona, který zřizuje na území Podněstří ruské právní předpisy. Ševčuk zdůraznil, že tento krok bude nutný po tom, co Moldavsko podepíše asociační dohodu s EU (RU facts 2013). Rusko opět posiluje svoji symbolickou a institucionální přítomnost v Podněstří. Po neúspěšných pokusech otevřít konzulát v Tiraspolu, plánují ruská velvyslanectví otevřít konzulát v Kišiněvě. Tento konzulát by měl fungovat jako konzulát v Podněstří (Wierzbowska-Miazga 2013).

Rusko má také zřízenou funkci zvláštního představitele prezidenta Ruské federace pro otázky Podněstří, kterou v současné době zastává Dmitrij Rogozin (Moldova org. 2014b). Zřízení této funkce bylo negativně vnímáno v Moldavsku a na západě. V Kišiněvě byla dokonce myšlenka, že jmenování zvláštního zástupce pro Podněstří není nic jiného než zavedení zahraniční kontroly nad částí území Moldavska, tedy narušení jeho suverenity (Katan 2012).

Je jasné, že žádná dohoda o budoucnosti Podněstří nebude možná bez souhlasu Ruska. Na druhou stranu není jasné, za jakých podmínek by bylo Rusko ochotno souhlasit s konkrétním vypořádáním (Wolff 2012: 20).

4. 1. 2. Ekonomický aspekt

Mimo politických a bezpečnostních zájmů má Rusko v této oblasti také značné ekonomické zájmy. Na jedné straně je třeba záruk pro bezpečnost ruských investic, na druhé straně má Podněstří značný dluh u ruské plynárenské společnosti Gazprom. V souladu s oficiálním postojem Ruska, který vůči této separatistické oblasti má, považovalo tento dluh za moldavský. Pro Moldavsko bylo splacení tohoto dluhu nereálné (Wolff 2012: 21). Nyní však Moldavsko a Rusko došlo k dohodě, která odděluje moldavské a podněsterské dluhy za tento

plyn. Podněstří se tedy stalo více závislé na Rusku, jelikož je nyní za svůj dluh legálně zodpovědné (Crandall 2012: 11).

Lze říci, že v Podněstří existují jen čtyři společnosti, které jsou mezinárodně konkurenceschopné: Moldova Steel Works, Tirotex (textilní výrobce), Moldavskaja Gres (vodní elektrárna) a Rybnica Cement Plant. Jejich konkurenceschopnost je však dána tím, že Rusku neplatí za spotřebu energie. Moldova Steel Works a vodní elektrárna jsou ve vlastnictví ruských společností (Wolff 2012: 14). Z produkce Rybnica Cement Plant se nejvíce produktu vyváží právě do Ruska (Caľus 2013). Jelikož podnikatelé z Podněstří nemají prakticky žádný přístup k mezinárodnímu kapitálu, nemohou přilákat jiné zahraniční investice než z Ruska (Wolff 2012: 14).

Zvláštní postavení v podněsterské ekonomice má také firma Šerif, založena Viktorem Gushanem, bývalým ruským důstojníkem KGB (Montague 2012). Šerif je největší zaměstnavatelem v Podněstří; skládá se z více než deseti firem a výrobních závodů, které představují různá průmyslová odvětví (například supermarkety, čerpací stanice či síť mobilního operátora). To pomohlo monopolizovat mnoho odvětví regionální ekonomiky. Roční příspěvek Šerifa do státního rozpočtu tvoří asi 17 % z celkového rozpočtu příjmů (Caľus 2013). Firma má rozsáhlé zahraniční kontakty a rozvinutou síť partnerů, a to zejména v Rusku, na Ukrajině, v Bělorusku, ale také v pobaltských státech, USA, Turecku a Polsku. Šerif se těšil zvláštním privilegiím za vlády prezidenta Smirnova. Po převzetí úřadu novým prezidentem se situace pro tento podnik zhoršila a v roce 2012 Ševčuk vydal dekret o zrušení těchto privilegií. V praxi to znamenalo, že firma byla nucena zaplatit clo za vývoz v cizí měně nebo využít služeb Podněsterské republikánské banky a zaplatit 25 % provizi (Caľus 2013).

Rusko poskytuje Podněstří mimo tzv. plynových dotací také humanitární pomoc. Moskva takto podporuje region už od vyhlášení nezávislosti. Tyto peníze jsou určeny na zvýšení důchodů a na dodávky financování potravin pro ty, kdo je nejvíce potřebují. Rusko navíc nabízí Podněstří určité dotace ad hoc, jako tomu bylo například v roce 2011 – dotace na podporu a rozvoj malých podniků či v roce 2012 – dotace na stabilizaci podněsterského rublu. Pravděpodobně Rusko

dotuje také donucovací orgány v Podněstří, zejména armádu a KGB. Nicméně rozsah podpory je utajený, a tak je těžké ji posoudit (Caľus 2013).

Hlavními dovozními partnery pro Podněstří jsou země Společenství nezávislých států, přičemž Rusko zaujímá první místo¹⁴. Rusko je klíčovým zdrojem dovozů, které pokrývají polovinu dovážených potřeb (Berlin Economics 2013: 7).

4. 2. Podněstří a Ukrajina¹⁵

Za vlády Igora Smirnova bylo cílem podněsterské zahraniční politiky zajistit benevolentní neutralitu Ukrajiny a v případě potřeby, aby fungovala jako spojenec, pokud by došlo k rozporům s Moldavskem. Smirnovův režim si byl vědom skutečnosti, že pokud bude Kyjev podporovat územní celistvost Moldavska, pro existenci Podněstří by to znamenalo problém. Význam Ukrajiny pro Podněstří spočívá v tom, že toto území je oknem k okolnímu světu a slouží jako prostředník a garant v jednání o urovnání konfliktu. Ukrajina se také jeví jako jeden z vlivných aktérů regionu. Měla by sloužit jako protiváha ruského vlivu v Podněstří a Moldávii, kdyby politika Moskvy byla v rozporu s podněsterskými zájmy. Významným cílem bylo také rozvíjet vztahy se sousedními regiony, zvláště s Oděsou a Vinnycjou. Provádění politiky vůči Ukrajině bylo více méně podobné jako vůči Rusku. Smirnov opět poukazyval na společnou minulost a menšinu žijící v Podněstří (Konsienkowski 2012: 31). Právě kvůli velké ukrajinské menšině žijící v Podněstří vzbuzuje tento region zájem u ukrajinských politických sil (Grytsenko 2009: 12).

4. 2. 1. Politický aspekt

Smirnovův režim se vždy snažil navázat dobré vztahy s politickou elitou Ukrajiny. Problém však nastal v roce 2004 v době Oranžové revoluce, kdy Smirnov podporoval proruského Janukovyče a nakonec zvítězil Juščenko jakožto prozápadní politik. Vztahy se však urovnaly již další rok. V mnoha případech

¹⁴ Viz příloha č. 6.

¹⁵ V této analýze se jedná o stav před posledními událostmi, které se na Ukrajině odehrály.

ukrajinští politici jednali ve prospěch Podněstří, jelikož se také podíleli na ilegální činnosti vyskytující se právě na tomto území. Vztahy těchto dvou jednotek byly za prezidenta Smirnova vnímány vždy jako dobré a je tomu tak i za jeho nástupce Ševčuka (Konsienkowski 2012: 32–33).

V době vlády prezidenta Smirnova měla většina ukrajinských politiků svůj vlastní názor na tento problém. Dost často se tyto názory lišily a někdy byly dokonce v rozporu s oficiální pozicí Kyjeva. Blok Naše strana – Národní sebeobrana vnímala Podněstří jako hrozbu, jako oblast ruského vlivu, která by mohla Ukrajinu ohrozit. Bála se hlavně z důvodu, že by v této sousední jednotce mohla propuknout nestabilita a také se obávala přítomnosti ruské armády. Důraz kladli především na NATO a USA, které by je v této otázce měly podpořit (Grytsenko 2009: 12–13).

Strana regionů měla v této otázce zcela odlišný názor. Tato strana prohlásila, že předseda Naší strany – Národní sebeobranu jedná pod tlakem západu a že Strana regionů udělá vše pro to, aby zmírnila napětí v regionu. Navíc dodala, že pokud by byla hrozba ze strany Ruska, může být i hrozba ze strany Rumunska, a proto by Ukrajina měla usilovat o ochranu ukrajinských obyvatel žijících v Podněstří (Grytsenko 2009: 13–14).

Ukrajina se také pro tento konflikt snažila navrhnout řešení. V roce 2005 byl navrhnout tzv. Juščenkův plán, díky kterému se Podněstří mělo stát určitým subjektem v rámci Moldavska. S tímto návrhem však nesouhlasilo Podněstří, ale ani Rusko. Později byl plán mírně pozměněn Ruskem, přičemž by Moldavsko a Podněstří měly být dvě samostatné jednotky v rámci jedné federace. Tento plán však také ztroskotal, a to především kvůli moldavské straně (Horák 2006: 7–8).

Zvolení prezidenta Ševčuka bylo ukrajinskými představiteli vnímáno velice pozitivně. Na podporu tohoto tvrzení odborníci zmiňovali jeho ukrajinský původ, studium na Akademii diplomacie ukrajinského ministerstva zahraničních věcí, dobré a přátelské vztahy s některými ukrajinskými úředníky a diplomaty, které byly ustanoveny během několika let (Getmanchuk 2012: 7).

V současné době zájem Ukrajiny na vyřešení konfliktu však upadá. Ukrajinští politici si jsou vědomi toho, že žádné řešení nebude akceptováno,

pokud nebude schváleno Moskvou. Navíc se tento konflikt snaží řešit již přes dvacet let a stále není vidět jediný výsledek. Současná politická elita se nyní omezila na obecná tvrzení, že Ukrajina podporuje územní celistvost Moldavska a doufá o dosažení smíru v rámci jednání formátu 5+2 (Getmanchuk 2012: 5–6). Nicméně Ukrajina udržuje vztahy s touto oblastí a snaží se být kooperativní hlavně z důvodu přiblížení se k Evropské unii (Getmanchuk 2012: 9).

4. 2. 2. Ekonomický aspekt

Úzké hospodářské vztahy mezi Ukrajinou a Podněstřím měly původ již v sovětské éře. I když byl obrat relativně nízký, pro přilehlé oblasti byl tento obchod významný, zejména co se týče podněsterských potravin, které dominovaly ukrajinským výrobkům. Mimo to pro Ukrajinu bylo území také strategické z hlediska tranzitu. Přes Podněstří putovaly výrobky do Moldavska a dále na Balkán (Konsienkowski 2012: 32).

V roce 2003 byl na hranicích s Ukrajinou zaveden režim volného trhu (kromě zboží podléhající spotřební dani, vyrobené a transportované z území Ukrajiny nebylo předmětem cla), což způsobilo snížení dodávek moldavských výrobků a zvýšení dovozu ukrajinských výrobků, a to až čtyřnásobně v porovnání s rokem 2000. V roce 2005 došlo ke společnému prohlášení moldavského a ukrajinského předsedy vlády, že od začátku roku 2006 dojde ke zjednodušení registrace podněsterských ekonomických subjektů a hraniční režim z roku 2003 bude pokračovat (Selari 2009: 140). Moskva a Tiraspol si toto zavedení režimu vykládaly jako ekonomickou blokádu (Vrabie 2010: 101).

I když není Podněstří uznaný stát, podněsterské orgány provádějí celní kontroly u administrativních hranic, tedy u hranic s Ukrajinou. Zboží, které se odtud dováží do země, je předmětem dovozních cel. Vzhledem k tomu, že Podněstří není smluvní stranou žádné mezinárodní dohody, není tedy ani žádnou smlouvou vázáno (Berlin economics 2013: 10).

V roce 2012 byla Ukrajina hodnocena jako čtvrtý nejdůležitější partner a příjemce Podněstří (Caľus 2013). Naopak je druhým nejdůležitějším dovozcem (Berlin economics 2013: 7).

4. 3. Podněstří a Moldavsko

Konflikt v Podněstří pravděpodobně představuje jednu z hlavních výzev moldavské politiky (Vrabie 2010: 103). Otřásá moldavskou společností již od svého vzniku, tedy od konce 80. let minulého století. „Podněsterský syndrom“ měl velmi silný vliv na společenský a politický život v Moldavsku od té doby, co byla vyhlášena moldavská nezávislost (Stăvilă 2010: 194). Hlavním problémem pro vyřešení konfliktu byla politická nestabilita v době, kdy byl u moci prezident Vladimir Voronin, tj. do roku 2000. Politická třída v Kišiněvě se zaobírala vlastními problémy a nejasná politická a ústavní situace dopřávala prostor pro spolupráci mezi Tiraspolem a Moskvou (Wolff 2012: 7), nicméně co se týká této problematiky, léta 1998–1999 se staly nejúspěšnějšími, jelikož moldavským představitelům se podařilo tento konflikt zinternacionalizovat. V této souvislosti je nejdůležitější událost z roku 1999, kdy na summitu OBSE v Istanbulu Rusko dalo Moldavsku slib, že svá vojska a vojenskou techniku z Podněstří stáhne. Doposud se tak nestalo (Vrabie 2010: 103).

4. 3. 1. Politický aspekt

Smirnovovy cíle zahraniční politiky související s Moldavskem se týkaly zachování nezávislosti na mateřském státě a posílení své vlastní státnosti. K dosažení těchto cílů zvolil Tiraspol politiku zpomalení, protiútoků a oslabení. Podněstří například tvrdilo, že nemohou být přijata různá řešení, jelikož probíhají moldavské či ruské prezidentské a parlamentní volby či jiné politické události. Podněstří se pokoušelo co nejvíce zpomalit pokrok v jednání o tomto konfliktu. Snažil se zejména o zabránění řešení, které navrhovalo Moldavsko a týkalo se zachování celistvosti státu. Takovéto řešení bylo přijato vždy všemi účastníky, s výjimkou Podněstří, protože to bylo zcela v rozporu s jeho zájmy. Smirnov se

také snažil využít vlády moldavských komunistů a získat co nejvíce ústupků (Konsienkowski 2012: 36).

Vzhledem k narůstajícímu tlaku z vnějších stran, vznikajících v následku „Meseberg“ memoranda¹⁶ z poloviny roku 2010, se otázka Podněstří stala hlavní prioritou malého okruhu úředníků na nejvyšší úrovni v Kišiněvě. Především v otázce evropské integrace je vyřešení tohoto konfliktu nutností. Moldavsko, jakožto člen formátu 5+2, je závislé na svých partnerech a očekává od nich návrhy, které budou později konzultovány. Pro Moldavsko je hlavní prioritou zachování územní celistvosti a respektování suverenity. Toto vytvoření jednoho státu však také počítá s vytvořením a respektováním odlišného postavení regionu. Navíc je zde ruská armáda, která narušuje právě suverenitu Moldavska (Wolff 2012: 18–19). Na druhou stranu Popescu a Litra poukazují na obavu některých politických elit, zda by reintegrace Podněstří nepřinesla více nevýhod. Moldavsko je slabý stát s rozdělenými elitami, je zde nejistá pro-reformní shoda a zjevná, ale povrchní většina pro EU. Přidáním podněsterské „rusofilie“ a mnohem méně demokratizované veřejnosti by se mohla moldavská rovnováha odklonit od integrace do EU, směrem k přetrvávání nedemokratické politiky. Ani obyvatelé Moldavska nejsou ochotni obětovat úroveň, které dosáhli na úkor reintegrace Podněstří (Popescu – Litra 2012: 3).

Současný prezident Ševčuk a vládnoucí strana Obnovlenije se snaží o politické i ekonomické reformy směřující k fungování soukromého sektoru, více pluralitního a méně zkorumpovaného systému a obecně jsou příznivější pro přátelské vztahy s Kišiněvem a Bruselem (Wolff 2012: 12). V době funkčního období moldavského premiéra Vlada Filata byl stanoven velmi dobrý pracovní vztah mezi Tiraspolem a Kišiněvem, probíhala různá jednání, která se nekonala jen v hlavních městech, ale také na dalších různých místech pod záštitou OBSE. Díky těmto jednáním se podařilo zintenzivnit budování důvěry mezi oběma stranami Dněstru, například bylo obnoveno nákladové vlakové spojení (Popescu – Litra 2012: 3).

¹⁶ Na zasedání v červnu 2010 kancléřka Angela Merkelová a prezident Dmitrij Medvěděv navrhly společný přístup Evropské unie a Ruska k vyřešení problému Podněstří, včetně zřízení společného Politického a bezpečnostního výboru na úrovni ministrů (Grund – Sieg – Wesemann 2011: 60).

V první polovině roku 2013 se však vztahy mezi Kišiněvem a Tiraspolem zhoršily. Prezident Ševčuk vydal dekret o „státní“ hranici, která odkazuje další rozšíření podněsterského území. Podle tohoto dokumentu by se Podněstří mělo rozšířit do města Vanița a do několika dalších obcí, které jsou momentálně kontrolovány moldavskou vládou. Moldavský prezident Nicolae Timofti tento akt velice kritizuje, jelikož dochází k většímu ohrožení celistvosti Moldavska (Tomczyk 2013). Navíc koncem stejného roku moldavský místopředseda vlády Eugen Carpv připustil, že současné jednání formátu 5+2 v podněsterské oblasti nepřináší žádné výsledky. Sdělil, že by se měly zjistit pozitivní momenty a nabídky kišiněvských úřadů, které byly pro Podněstří perspektivní (Moldova.org 2013).

V současné době Moldavsko doufá, že jeho sblížení s Evropskou unií, které zahrnuje zónu volného obchodu, bezvízový styk a lepší demokracii a prosperitu bude pro Podněstří mnohem atraktivnější. Na druhou stranu si uvědomuje, že toto není jediný faktor. I když se Moldavsko v tomto konfliktu snaží, stále zde zůstává ruský vliv, který rozhodně není marginální (Popescu – Litra 2012: 4). Někteří pozorovatelé také tvrdí, že vážně hrozí, že Moldavsko by se Podněstří muselo vzdát, pokud bude chtít pokračovat v hlubší integraci s EU, zejména proto, že Rusko by mohlo separatistické území destabilizovat a následně i tak celou zemi (Sjödin 2014).

4. 3. 1. Ekonomický aspekt

I když je formálně území Podněstří součástí Moldavska, je patrné, že na tomto území existují dvě zcela odlišné a samostatně fungující ekonomiky (Milevska 2014a). Ekonomická struktura Podněstří se výrazně liší od pravobřežního Moldavska a HDP je zde také poněkud vyšší. Podněsterská ekonomika je do značné míry závislá na průmyslovém sektoru¹⁷, zatímco Moldavsko je spíše zemědělské¹⁸ (Berlin economics 2014: 2–3).

¹⁷ Viz příloha č. 7.

¹⁸ Viz příloha č. 8.

Od roku 1996 Podněstří legalizovalo svůj zahraniční obchod prostřednictvím moldavských celních známek, které byly však v roce 2001 staženy a Podněstří zavedlo 20 % daň na moldavské zboží. V roce 2003 vstoupil v platnost Moldavsko-ukrajinský protokol, podle něhož zboží, které je transportováno přes celní kontroly na ukrajinsko-moldavské hranici, včetně Podněstří, musí být přepravováno na základě oficiální moldavské nákladní listiny, obchodních a celních dokumentů. Tudíž následovalo vyzvání k registraci podněsterských společností do státní registrační komory a obdržení certifikátu o původu v Moldavské komoře obchodu a průmyslu. Podněsterské orgány považovaly toto jako blokadu vnějších ekonomických činností podněsterských podniků. Reakcí podněsterské správy bylo zavedení 100 % celních poplatků na všechny komodity vyvážené z Moldavska (Center for Strategic Studies and Reforms 2003: 3–5).

V letech 2000–2007 byl pro Podněstří moldavský trh velice důležitý, naopak podněsterský trh byl pro moldavské výrobky velice nepříznivý. Zatímco v roce 2000 si Moldavsko v žebříčku dodavatelů drželo čtvrté místo (před ním bylo Rusko, Ukrajina a Německo), v roce 2007 se posunulo až do spodní části deseti hlavních dodavatelů (Selari 2009: 140). V roce 2009 se ekonomiky Podněstří a Moldavska upravily podle nových pravidel, ale stále zde zůstávají překážky. Problémem jsou registrace, daně, cla a jiné regulační překážky a oddělené infrastruktury (Selari 2009: 144).

Nyní je zde otázka, jaká bude situace, až vejde v platnost Dohoda o prohloubení a komplexní volné zóně (DCFTA), která by měla platit na území Moldavska v jeho mezinárodně uznaných hranicích. Tato dohoda je nedílnou součástí dohody o Východním partnerství EU. Na druhou stranu se však mnozí odborníci domnívají, že ekonomiky Kišiněva a Tiraspolu jsou velmi propojené a spojené s trhy EU, že ruské hrozby a pochybnosti o tom, jak bude tato nová smlouva fungovat, mají malý význam. Každá společnost v Podněstří, která vyváží zboží či služby na evropské trhy musí být zapsána do kišiněvské obchodní komory. Navíc, jakmile je smlouva podepsána, společnosti si musí zachovat svůj status (Milevska 2014a). Smlouva DCFTA nahradí stávající smlouvu o zvláštním

obchodním režimu ATP (Autonomous Trade Preferences), která nabízí velmi příznivý přístup na trhy EU (Berlin economics 2013: 10).

Moldavsko se v roce 2012 stalo nejdůležitějším partnerem a příjemcem (Caľus 2013). V hodnocení dovozců se umístilo na třetím místě (Berlin economics 2013: 7).

4. 4. Podněstří a Rumunsko

V tomto problému je Rumunsko stále významným hráčem. Tato země představuje jeden z důvodů, kvůli kterému podněsterští vůdci vyhlásili nezávislost. Jak už je zmíněno výše, nesouhlasili s přijetím rumunštiny jako úředního jazyka a obávali se sjednocení s touto zemí k rusky mluvící menšině (Robertson 2014), i přesto že se v roce 1995 95 % obyvatelstva Moldavska vyslovilo pro zachování existence Moldavska jako nezávislého státu (Bădescu 2012: 29).

Vazby mezi moldavskou politickou třídou a Rumunskem slouží jako „potvrzení“ Podněstří, že je zde stále hrozba romanizace, zatímco povaha vazeb s Rumunskem odděluje politické strany na pravém břehu a dosud brání nalezení společného přístupu k Podněstří (Wolff 2010: 4). Ve skutečnosti jsou vztahy Rumunska a Moldavska velmi nejednoznačné. Rumunsko sice trvá na tom, že je zde společná identita Moldavanů a Rumunů, a proto by měli mít zvláštní vztah, na druhou stranu Kišiněv toto vidí jako ohrožení své národní identity. Co se týče konfliktu Podněstří v těchto vztazích, Rumunsko jednoznačně podporuje územní celistvost Moldavska (Karniewicz – Petrovická – Wunsch 2010: 9–10).

Rumunsko je tím státem z Evropské unie, který má nejvyšší zájem na tom, aby byl konflikt v Podněstří vyřešen (Rojansky 2011: 11).

4. 4. 1. Politický aspekt

Rusky mluvící obyvatelé Podněstří vidí Rumunsko jako „toho špatného“ a Rusko jako hrdinu, který území osvobodil ve druhé světové válce, kdy se Bukurešť spojila s nacistickým Německem. Hluboké obavy z možnosti připojení Moldavska k Rumunsku proto mj. vedly v roce 1990 k vytvoření podněsterského

secesionistického hnutí a levý břeh Dněstru pěstoval dobré vztahy s Moskvou, kdežto pravý břeh právě s Rumunskem (Rojansky 2011: 2).

Již od začátku konfliktu Rumunsko deklarovalo, že konflikt musí být vyřešen výlučně mírovými prostředky a musí být zajištěna územní celistvost Moldavska s dodržováním všech lidských práv včetně těch, které se týkají osob patřících k národnostním menšinám. V tomto duchu Rumunsko iniciovalo a podporovalo politický mechanismus konzultací mezi Ruskem, Moldavskem, Ukrajinou a právě Rumunskem, později zvaný jako čtyřstranný mechanismus, který byl navržen tak, aby vedl k mírovému řešení. Rumunsko udržovalo kontakty s moldavskými orgány a informovalo je o krocích, které by měly být dodrženy. K levému břehu Dněstru přijalo Rumunsko umírněný postoj. Bylo to v době, kdy čelilo vnitřním problémům, bylo izolované a pracovalo na zlepšení jeho image v budování nové Evropy (Bădescu 2012: 26–27).

Role Rumunska v konfliktu je složitá a někdy sporná. Přes to, že má země kulturní, etnické a historické vazby na Moldavsko, formátu 5+2 se přímo neúčastní, ale místo toho je zastoupeno prostřednictvím delegace pozorovatelů EU (Rumuni pochopitelně nejsou v této delegaci zastoupeni ve vyšších funkcích). Nicméně, rumunský vliv na konflikt je nevyhnutelný a často bývá považován nezúčastněnými stranami a analytiky jako rozhodující faktor. Na druhou stranu Bukurešť považuje vyřešení konfliktu za nejvyšší prioritu národní bezpečnosti a považuje sebe jako věrného podporovatele evropské diplomacie a moldavské integrace do EU (Rojansky 2011: 7).

Na začátku března tohoto roku proběhl rozhovor mezi ministrem zahraničních věcí Rumunska Titusem Corlăţeanem a novým ministrem zahraničí Ukrajiny Andrejem Děščicou o statusu Podněstří. Oba ministři souhlasili, že zůstanou v těsném kontaktu a o tomto konfliktu budou jednat v klasickém složení 5+2 i s účastí Ukrajiny. Velvyslanec Ukrajiny v Rumunsku řekl, že aktuální dění okolo Krymu je dalším argumentem, proč je nutné problém v Podněstří rychle vyřešit. Podle něj by vyřešení problému vedlo k větší stabilitě regionu (Nězavisimyj informacionnyj portal 2014).

4. 4. 2. Ekonomický aspekt

Rumunsko se stalo v roce 2012 třetím nejdůležitějším partnerem a příjemcem pro Podněstří¹⁹ (Caľus 2013). Nejčastěji se do této země vyvážejí kovové výrobky, paliva a energie (především elektřina), kterou Podněstří dostává od Ruska, tudíž za ni nemusí platit, dále potom výrobky lehkého průmyslu jako je textil, oděvy a obuv (Berlin economics 2012: 6–7).

4. 5. Podněstří a Evropská unie

Oficiální postoj EU k problematice v Podněstří je založen na stabilní a trvalé podpoře územní celistvosti Moldavska. EU sice Podněstří neuznává jako nezávislý, suverénní stát, ale je více či méně do řešení tohoto konfliktu zapojena (Karniewicz – Petrovická – Wunsch 2010: 7).

Po vstupu Rumunska do EU v roce 2007 se konflikt mezi Moldavskem a Podněstřím stal jedním z mála nacházejících se přímo na hranicích evropského sousedství (Cristescu – Matveev 2011: 10).

Na konci roku 2013 se Moldavsko dostalo opět o krok blíže k EU, když ve Vilniusu parafovalo smlouvu o přidružení, včetně smlouvy DCFTA. V současné době se nabízí otázka, zda Podněstří k této smlouvě také přistoupí. Jelikož EU vždy podporovalo moldavskou svrchovanost a územní celistvost, nyní vyzývá Podněstří, aby se k této smlouvě také připojilo, a naléhá, aby vyhovělo i všem nezbytným podmínkám týkající se této smlouvy (Sjödin 2014).

4. 5. 1. Politický aspekt

Od roku 2003 Moldavsko neustále vyzývalo Evropskou unii (společně se Spojenými státy), aby se stala hlavním prostředníkem v řešení konfliktu (Popescu 2006: 4). EU se během let 2003–2004 stala ad hoc diplomatickým hráčem v Moldavsku a pravidelně do této země posílá diplomatické mise, aby našla společné řešení s Ruskem a Ukrajinou. V únoru 2003 přijala Rada společný postoj týkající se omezujícího opatření vůči vedení podněsterské oblasti v podobě zákazu cestování. Tento zákaz vztahující se na 17 separatistických

¹⁹ Viz příloha č. 9.

podněsterských vůdců byl reakcí na jejich neochotu podpořit úsilí zaměřené na řešení konfliktů. V srpnu 2004 byl zákaz cestování rozšířen na celou řadu obyvatel, kteří byli zodpovědní za kampaň proti používání latinské abecedy v podněsterských školách (Steglich 2012: 84).

Na počátku roku 2005 bylo vydáno rozhodnutí o zvýšení úsilí v této problematice a zefektivnění diplomacie EU. V březnu téhož roku byl jmenován zvláštní zástupce EU pro Moldavsko. Jeho úkolem bylo posílit názor EU na řešení konfliktu. Tento zvláštní zástupce měl však sídlo v Haagu, což výrazně snižovalo efektivitu této funkce (Popescu 2006: 3–4). Také EU a Moldavsko podepsaly Akční plán evropské politiky sousedství pro zvýšenou spolupráci. Tento plán měl samostatný oddíl týkající se Podněstří, kde se EU zavázalo podporovat urovnání konfliktu a zvážit způsoby, jak zvýšit svoji angažovanost (Popescu 2006: 5). Na konci roku 2005 byla také ustanovena mise EU pro pomoc na hranicích mezi Moldavskem a Ukrajinou (EUBAM) na základě žádosti moldavského a ukrajinského prezidenta. Tato mise byla ustanovena z důvodů nedovolených příhraničních aktivit, včetně obchodování s lidmi, pašování zboží a jiné nezákonné činnosti vyskytující se právě na území Podněstří (EUBAM 2005).

V roce 2009 a 2010 byly rozšířeny sankce EU, vždy na 12 měsíců. V reakci na to vedení v Podněstří začalo zakazovat vstup do regionu některým čelním představitelům Moldavska. V březnu 2009 více než deset úředníků EU nesmělo vstoupit na území Podněstří. O rok později se Rada rozhodla pozastavit sankce po dobu sedmi měsíců, aby oživila proces vypořádání (Steglich 2012: 84).

Problematika budoucnosti Podněstří se opět objevila po vrcholné schůzce ve Vilniusu o Východním partnerství EU konané v listopadu 2013, kdy Moldavsko a EU parafovaly dohodu o přidružení, včetně již zmíněné dohody DCFTA. Tento posun ve vztazích mezi Moldavskem a EU by mohl poskytnout novou příležitost v procesu urovnání tohoto konfliktu. Nicméně, jak je již zmíněno v analýze vztahů Podněstří a Moldavska, někteří pozorovatelé poukazují na to, že je možné, že se Moldavsko bude muset Podněstří, zejména pokud bude chtít stále více pokračovat ve spolupráci s EU a to proto, že Rusko může způsobit

destabilizaci celého území, která se může přenést i na území celého státu. Na druhou stranu Evropská komise doporučila zrušit vízovou povinnost pro moldavské občany. Toto by mohlo znamenat, že moldavské pasy se stanou pro občany Podněstří natolik atraktivní, což by opět mohlo přispět k vyřešení problému (Sjödin 2014).

4. 5. 1. Ekonomický aspekt

Vzhledem k tomu, že Podněstří není Evropskou unií uznaný stát, neexistuje zde žádný formální obchodní režim. Nicméně k obchodu mezi firmami z členských zemí EU a Podněstřím dochází, a to v rámci jasně daných pravidel a postupů. Existuje zde tzv. „de facto obchodní režim“ (Berlin economics 2013: 10).

Význam v celkové obchodní bilanci v Podněstří v členských státech EU se zvyšuje, zatímco v zemích Společenství nezávislých států klesá. Podněsterské výrobky vyvážející se do EU jsou označeny jako výrobky vyrobené v Moldavsku (Caľus 2013).

Při exportu do podniků v EU mohou nyní podniky z Podněstří těžit ze zvláštního obchodního režimu ATP, který byl poskytnut Moldavsku a nabízí velmi příznivý přístup na trhy EU a právě díky které musí podněsterské podniky splňovat podmínku registrace u moldavské státní komory (Berlin economics 2013: 10).

Důležitou otázkou, kterou se Evropská unie v této oblasti také zabývá, je zastavení nelegálního obchodu a pašování, které je však těžko klasifikovatelné. Široká škála pašovaného zboží se dostává přes Podněstří do Moldavska. Mezi takovéto zboží patří nejčastěji cigarety, alkohol a potraviny. EU proto v roce 2005 zřídila již zmíněnou zvláštní asistenční misi EUBAM, která je považována za úspěšnou, jelikož se podařilo snížit počet pašovaného zboží. Tento problém však představuje hrozbu hlavně pro Moldavsko, jelikož tyto produkty jsou prodávány převážně zde (Getmanchuk 2012: 9; Berlin economics 2013: 11).

Nyní se zde opět naskýtá otázka dopadu smlouvy DCFTA. Ekonomický dopad DCFTA bude do značné míry záviset na jedné straně na chování orgánů

v Podněstří a na druhé straně na chování EU. Vzhledem k tomu, že v současné době není možno určit, jak se tyto strany budou chovat, jsou vytvořeny tři vzorce, jak by se tato situace mohla vyvíjet. Prvním scénářem by bylo, kdyby Podněstří implementovalo smlouvu DCFTA a tím pádem by mu bylo poskytnuto preferenční zacházení. Ve druhém scénáři by Podněstří neimplementovalo DCFTA, tudíž preferenční zacházení by v tomto případě poskytnuto nebylo. A podle posledního, tedy třetího scénáře by Podněstří implementovalo DCFTA jen částečně a bylo by mu poskytnuto jen několik vybraných obchodních preferencí. V současné diskuzi dominuje rétorika EU „Všechno nebo nic“. Budou-li podněsterské orgány v souladu se všemi podmínkami DCFTA a budou-li se plně podílet na dohodě, budou mít tak stejný preferenční přístup na trh EU jako jejich protějšky na pravém břehu Dněstru. Naopak, nebudou-li dodrženy podmínky smlouvy, společnosti se sídlem v Podněstří nebudou mít tento preferenční přístup skládající se z nízkých či nulových tarifů (Berlin economics 2013: 13–16).

V nedávné době se objevila zpráva, podle které ministryně zahraničních věcí Podněstří Nina Shatansky prohlásila, že smlouva DCFTA jen prohloubí rozdíly mezi oběma břehy Dněstru, proto je nutné vypracovat zvláštní vzorec ekonomické spolupráce mezi EU a Podněstřím s ohledem na vleklé konflikty ve vztazích Moldavska a Podněstří. Jevgenij Ševčuk předložil podobný postoj k věci a vysvětlil, že vzhledem k vnějším procesům, které se staly aktivnější, než tomu bylo v případě zóny volného obchodu s EU, je nutné vymyslet vzorec, který by byl účinným a spravedlivým řešením. Podle jeho názoru se změna pravidel vnějších ekonomických činností může stát nástrojem, který bude vyvíjet tlak na Podněstří, a proto je třeba zaujmout včasné stanovisko a začít hledat nové rozumné řešení (Black sea news 2013).

5. Možnosti zániku Podněstří

Dle Kolstøho může kvazistát zaniknout čtyřmi různými způsoby. Může se připojit k patronskému státu, včlenit se zpět do mateřského státu, včlenit se do mateřského státu jako federativní jednotka či může být uznán mezinárodním společenstvím jako samostatný stát (Kolstø 2006: 735).

Zařazení do patronského státu se v tomto případě jeví jako zařazení do Ruské federace. O tento scénář Podněstří dlouhodobě usiluje. Jak už je zmíněno výše, v roce 2006 proběhlo referendum, kde se 96 % obyvatel Podněstří vyslovilo pro nezávislost a následné připojení k Rusku (Nationalita 2014). Tento krok byl nepravděpodobný, jelikož by byl vnímán jako rozšiřování ruského impéria a narušilo by to tak dlouho budované vztahy (Behenský – Šanc 2010: 54). V současné době však začínají sílit signály, že po připojení Krymu by Rusko mohlo připojit také Podněstří. Ruské zprávy říkají, že mluvčí podněsterského parlamentu požádal o tuto možnost připojení k Ruské federaci. Žádost nebyla potvrzena, ale moldavský prezident Timofti varoval, že takovýto krok by mohl být pro Rusko kontraproduktivní, jelikož by mohlo zlepšit ruskou autoritu na mezinárodní scéně (Gardner 2014). V poslední době se také ukázalo, že Rusové nemají problém s použitím ozbrojené síly (Milevska 2014b).

Dalším možným scénářem je zařazení do mateřského státu, tedy Moldavska. Prioritou moldavské vlády je sice opětovné začlenění Podněstří, avšak Moldavsko by bylo ochotno uznat Podněstří zvláštní status v rámci jednoho státu (Chirila 2013: 1).

Třetím scénářem je včlenění do mateřského státu jako federativní jednotka. Na takovéto politické zřízení se již v minulosti objevily různé návrhy. Mezi tyto návrhy můžeme zahrnout například Kyjevský dokument či Kozakovo memorandum. Oba dokumenty navrhovaly asymetrickou federaci s Podněstřím a Gagauzskem²⁰, Kozakovo memorandum jen konkretizovalo zastoupení obou subjektů ve vládě a v navrhované horní komoře parlamentu by představitelé

²⁰ Podněstří by v případě Kozakovo memoranda mělo své vlastní orgány zákonodárné, výkonné a soudní moci, vlastní ústavu, právní předpisy, nezávislý rozpočet a daňový systém, vlastní státní majetek, vlastní symboly a další atributy státnosti, stejně tak Gagauzie (Regnum 2003).

Podněstří disponovali právem veta na téměř všechny zákony. Oba plány byly vždy však nějakou stranou zablokovány (Horák 2006: 7). Podněsterské orgány odmítají jakákoliv jednání a diskuze týkající se opětovného začlenění zpět do Moldavska, a to i kdyby Podněstří získalo zvláštní postavení. Změna politické reprezentace v roce 2011 na tomto postoji nic nezměnila. Nový prezident Jevgenij Ševčuk nekompromisně odmítá reintegraci do Moldavska stejně jako jeho předchůdce Igor Smirnov. Zde se však opět naskýtá otázka, zda moldavské zapojení do evropské integrace zvýší jeho atraktivitu natolik, že by Podněstří o reintegraci mohlo začít uvažovat. Toto tvrzení se opírá zejména o možnostech a výhodách, které jsou poskytnuty Moldavsku v rámci Dohody o přidružení a smlouvy DCFTA a liberalizace vízového režimu s EU. I přes to, že tato hypotéza je věrohodná, praktické naplnění není jisté, jelikož současná politická, sociální a ekonomická skutečnost v podněsterském regionu si odporuje s moldavskými představami. Příkladem může být fakt, že v Tiraspolu neexistuje žádná proevropská strana podporující myšlenku evropské integrace (Chirila 2013: 1–2).

A posledním scénářem je uznání kvazistátu jako suverénního státu. Podněstří disponuje teritoriem, obyvatelstvem i veřejnou mocí. Jevgenij Ševčuk se domnívá, že kraj již statut státu má, chybí mu jen mezinárodní uznání (Chirila 2013: 2). Ševčuk prohlásil, že uznání nezávislosti Podněstří by bylo nejlepším řešením konfliktu, ale také přiznal, že je toto nereálný výsledek, jelikož mezinárodní společenství není této možnosti nakloněno. Například v roce 2011 Kyjevský institut světové politiky provedl výzkum, ve kterém se odborníci měli vyslovit, jak vidí vývoj Podněstří. Většina expertů odhaduje uznání nezávislosti Podněstří jako nulovou šanci a zařadilo tento scénář do nejméně možných (Kosienkowski 2013: 59). Avšak i přes veřejná prohlášení učiněná podněsterskými orgány o usilování získání nezávislosti není tento cíl skutečně nezbytný. Obecně lze říci, že prezidentův postoj a postoj vládnoucí strany Obnovlenije o budoucnosti Podněstří není úplně jasná. Zdá se, že ve skutečnosti se spíše snaží o zachování statusu quo a udržování si de facto nezávislosti (Konsienkowski 2013: 63).

6. Závěr

Vyhlášení nezávislosti v roce 1990, resp. v roce 1992, způsobilo to, že na území moldavského státu vznikla zvláštní územní jednotka. Takovýchto zvláštních jednotek můžeme na politické mapě světa najít několik. Pro označení těchto jednotek navrhl Pål Kolstø pojmenování kvazistát. Pro toto označení si stanovil tři následující kritéria: čelní představitelé musí mít pod kontrolou většinu teritoria, které si nárokují, musí usilovat o mezinárodní uznání jako nezávislý stát, ale nedocílit ho, a musí v tomto stavu přetrvávat nejméně dva roky. Životaschopnost kvazistátu dále ovlivňuje pět faktorů: symbolické budování národa, vojenská síla, slabost mateřského státu, podpora třetího patronského státu a nedostatek zapojení ze strany mezinárodního společenství. Jedním z cílů této práce bylo zhodnotit povahu Podněstří jako kvazistátu podle kritérií Kolstøho. Jak jsme si ukázali v kapitole 3.5. Zda Podněstří odpovídá modelu kvazistátu dle Kolstøho teorie, můžeme říci, že Podněstří všechna tři kritéria splňuje. Čelní představitelé mají pod kontrolou celé teritorium, o mezinárodní uznání také usilují, avšak stále bez úspěchu a v tomto stavu přetrvávají již přes dvacet let.

Jedna z výzkumných otázek, kterou můžeme vztáhnout také ke Kolstøho teorii, byla: Čím je způsobeno, že takováto zvláštní jednotka je schopna své existence? Podle Kolstøho je potřeba pět výše zmíněných faktorů, aby kvazistát byl schopen existence. Díky kapitole 3.5. můžeme konstatovat, že těchto pět faktorů v Podněstří působí. Dalším faktorem, který ovlivňuje to, že Podněstří dokáže existovat, je podpora ze strany Ruska. Na základě výše vznesené argumentace je Rusko hlavním garantem tohoto separatistického útvaru. Rusko Podněstří podporuje politicky, ekonomicky, vojensky a v sociální oblasti, také zde má své vojenské základny. Od počátku vyhlášení nezávislosti je Rusko pro podněsterskou zahraniční politiku prioritou.

Další cíl této bakalářské práce se týkal problematiky států, které v tomto konfliktu hrají nějakou roli. Cílem bylo zachytit přístup jednotlivých států k problému Podněstří a případně zhodnotit jejich spolupráci. Také jsme se snažili dojít k tomu, které státy mají s Podněstřím nejlepší a naopak i neproblematičtější

vztah. Abychom dosáhli tohoto cíle, stanovili jsme si otázku: Jak okolní státy ovlivňují politiku Podněstří a jakou v tomto problému hrají roli?

Prvním státem, jemuž jsme se věnovali, je Rusko. Zde můžeme jasně říci, že tento stát, i přes malé neshody v roce 2011, kdy došlo k obměně lídrů, má s Podněstřím nejpozitivnější vztah. Jak už je zmíněno výše, Rusko jakožto patronský stát podporuje tuto separatistickou jednotku ve všech oblastech, počínaje oblastí sociální, přes oblast politickou (kdy se oba vůdci Podněstří orientovali, resp. orientují primárně na Rusko), konče dodávkami plynu poskytovanými zdarma. Tudíž i v ekonomické oblasti hraje Rusko jako dovozce nejdůležitější roli. Dalším státem byla Ukrajina. Ukrajina je v problematice Podněstří také určitě důležitá, i když ne tak jako Rusko či Moldavsko. Je to zejména tím, že pro Podněstří to je jeden ze dvou sousedících států a na území Podněstří žije početná ukrajinská menšina. Ukrajina se také snažila do konfliktu více zapojovat, příkladem může být rok 2005 a Juščenkův plán. I když v současné době si je vědoma, že v řešení má hlavní slovo Moskva, tudíž zájem o vyřešení konfliktu upadá. V ekonomické oblasti hraje důležitou roli především jako dovozce. Moldavsko můžeme považovat za aktéra, se kterým má Podněstří vztahy neproblematičtější. Jejich názory na další vývoj jsou zcela protichůdné a každé navržené řešení je vždy jednou z těchto dvou stran odmítnuto. Moldavsko si stojí za zachováním své územní celistvosti, Podněstří zpětnou integraci i přes to, že by mělo zvláštní status, nepřipouští. Ale i přes tyto neshody k jednáním dochází a můžeme říci, že za prezidenta Ševčuka se vztah oproti minulým letům zlepšil. Co se týká ekonomické oblasti, na území Moldavska sice existují dvě velice odlišné ekonomiky, ale na druhou stranu můžeme říci, že jsou velmi propojené. Moldavsko je pro Podněstří nejdůležitějším odběratelem. Role Rumunska je v konfliktu sporná. Rumunsko bylo spíše významné v minulosti, kdy byl tento stát jedním z důvodů odtržení Podněstří a také kdy se účastnil čtyřstranného mechanismu. V současné době sice hovoří o tom, že by měl být konflikt vyřešen, avšak jelikož se přímo neúčastní na jeho řešení, není jeho vliv rozhodující. V ekonomické oblasti se Rumunsko jeví jako nejdůležitější partner ze států EU. Jako poslední jsme se věnovali Evropské unii. EU, stejně tak jako

Ukrajina či Moldavsko, již od počátku konfliktu podporuje územní celistvost Moldavska. Do konfliktu se začala více zapojovat v roce 2005, kdy byla přizvána do formátu 5+2. V současné době je vyřešení této otázky opět aktuální, jelikož Moldavsko podepsalo Dohodu o přidružení včetně dohody DCFTA. Je možné, že se tyto smlouvy mohou stát nástrojem, jehož prostřednictvím budou státy a EU vyvíjet tlak na Podněstří, a proto je třeba zaujmout včasné stanovisko a začít hledat nové, rozumné řešení konfliktu.

Poslední problém, kterým jsme se v této práci zabývali, se týkal budoucnosti a možností zániku Podněstří. Tento problémem jsme řešili již v páté, tedy poslední kapitole, tudíž si zde jednotlivé možnosti jen shrneme. Dle Kolstøho lze kvazistát zaniknout čtyřmi různými způsoby. Reintegraci do mateřského státu lze vyloučit i přes to, že by Moldavsko bylo ochotno přiznat Podněstří zvláštní status a vytvořit federaci. Bylo již navrženo několik řešení, ale všechna byla vždy z nějaké strany zamítnuta. I když dnes se naskýtá otázka, zda integrace Moldavska do EU nebude natolik atraktivní a nepřinese více výhod, že by Podněstří mohlo přemýšlet o zpětném zařazení. To, že by bylo Podněstří uznáno mezinárodním společenstvím jako nezávislý stát, lze také zamítnout. Za více než dvacet let se tak nestalo a odborníci se domnívají, že je to jeden z nejméně pravděpodobných scénářů. Posledním scénářem je zařazení se do patronského státu, tedy do Ruska. O připojení k Rusku se již podněsterské orgány několikrát vyslovily. A jak ukazují poslední události, Rusko se nebojí použít sílu, tudíž je tento scénář mnohem pravděpodobnější nežli kdy v minulosti.

I když konflikt trvá více než dvacet let a je nazýván jako zamrzlý, domnívám se, že v nedávné době došlo k několika krokům ze strany EU a Ruska, které by mohly budoucnost Podněstří ovlivnit. Mezi tyto události patří hlavně přiblížení Moldavska k EU a nedávná reakce Ruska ohledně Ukrajiny. Jsou tedy nepravděpodobnější dvě možnosti. Buďto bude integrace do EU natolik přitažlivá, že se Podněstří začlení zpět do Moldavska, či Rusko bude opakovat scénář, jako tomu bylo na Krymu, a Podněstří se stane další ruskou enklávou.

Na závěr můžeme říci, že každý ze zmiňovaných aktérů hraje v problematice Podněstří nějakou roli, ať už menší či větší a nějakým způsobem tuto jednotku

ovlivňují. Avšak nejvýraznějšími se jeví EU a Rusko. Tito dva aktéři by mohli nejvíce ovlivnit další vývoj Podněstří.

7. Seznam zdrojů

7. 1. Literatura

Bădescu, Paraschiva (2012). The Conflict in Transnistria/Moldova. After 20 Years. *Journal of European Studies and International Relations* 3 (1), s. 26–38.

Behenský, David – Šanc, David (2011). Podněstří - Kvazistátní struktura na politické mapě Evropy. *Acta Fakulty filozofické Západočeské univerzity v Plzni* 2011 (1), s. 33–56.

Całus, Kamil (2013). An aided economy. The characteristics of the Transnistrian economic model. *The Centre for Eastern Studies*. 16. 5. 2013 (<http://www.osw.waw.pl/en/publikacje/osw-commentary/2013-05-16/aided-economy-characteristics-transnistrian-economic-model>, 10. 3. 2014).

Całus, Kamil (2014). Gagauzia: growing separatism in Moldova? *Centre for Eastern Studies*. 10. 3. 2014 (<http://www.osw.waw.pl/en/publikacje/osw-commentary/2014-03-10/gagauzia-growing-separatism-moldova>, 3. 4. 2014).

Ciobanu, Cezlav (2003). Moldova: The Dniester Moldovan Republic. *Center for Security and Science*. 3. 6. 2003 (http://www.c4ss.net/website/Web_site/RESEARCH/DMR_by__C_Ciobanu.pdf, 28. 2. 2014).

Cojocar, Natalia – Suhan Stela (2006). Transnistria. The Socio-Ideological Context of Invented Identities. *La Moldavie: Entre deux mondes?* 45 (2), s. 153–170.

Crandall, Matthew (2012). Hierarchy in Moldova-Russia Relations: the Transnistrian Effect. *Studies of Transition States and Societies* 4 (1), s. 3–15.

Cristescu, Roxana – Matveev, Denis (2011). Peacebuilding and Conflict Prevention in Moldova: the role of EU. *Civil Society Dialogue Network*. 28. 6. 2011 (http://www.eplo.org/assets/files/2.%20Activities/Civil%20Society%20Dialogue%20Network/Member%20State%20Meetings/Romania/EPLO_Case_Study_Moldova_CSDN_Meeting_Romania.pdf, 3. 4. 2014).

Čepelka, Čestmír – Šturma, Pavel (2008). *Mezinárodní právo veřejné* (Praha: C. H. Beck).

Dočekalová, Pavla (2011). Politický systém Podněsterské moldavské republiky: autoritářský režim v podmínkách *de facto* státu. *Acta Politologica* 3 (2), s.145–162.

Gardner, Andrew (2014). Russia to annex Transnistria? *European Voice*. 20. 3. 2014 (<http://www.europeanvoice.com/article/imported/russia-to-annex-transdnistria-/80127.aspx>, 2. 4. 2014).

Getmanchuk, Alyona (2012). *Transnistria's dossier: Ukraine's positions on the frozen conflict and expectations from OSCE chairmanship. A view from Kyiv* (Bucharest: Romanian Center for European Policies).

Gombos, Lubomír (2012). Nový vládce Podněsterska. *Mezinárodní politika* 36 (4), s. 18–21.

Grytsenko, Oksana (2009). The overview of the development of relations with Moldova and the dynamics of Transnistrian conflict resolution: the Ukrainian perspective. *Strategic & Security Studies Group*. 18. 12. 2009 (<http://www.gsbs.org.ua/?s=TRANSNISTRIAN++PROBLEM%3A++a+view+from+Ukraine&x=0&y=0>, 9. 3. 2014).

Grund, Manfred – Sieg, Hans Martin – Wesemann, Kristin (2011). Transnistria and the future security architecture in Europe. *Konrad Adenauer Stiftung*. 9. 10. 2011 (http://www.kas.de/wf/doc/kas_28726-544-2-30.pdf?110908155532, 8. 3. 2014).

Herd, P Graeme (2005). *Moldova & The Dniestr Region: Contested Past, Frozen Present, Speculative Futures?* (Camberley: Defence Academy of the United Kingdom).

Horák, Slavomír (2006). Závislosti a nezávislosti okolo Podněstří. *Mezinárodní politika* 30 (1), 6–9.

Hroch, Miroslav (2009). *Národy nejsou dílem náhody* (Praha: Slon).

Horowitz, Shale (2005). *From Ethnic Conflict to Stillborn Reform (The Former Soviet Union and Yugoslavia)* (College station: Texas A&M University Press).

Chirila, Victor (2013). Can Transnistria be reintegrated? *Foreign Policy Association of Moldova*. 25. 2. 2013 (<http://www.ape.md/doc.php?l=en&idc=152&id=1932>, 22. 3. 2014).

Katan, Serzh (2012). Ukrainian potential in Transnistria issue. *European Dialogue*. 15. 6. 2012 (<http://eurodialogue.org/Ukrainian-Potential-in-Transnistria-Issue>, 10. 3. 2014).

Karniewicz, Tomasz – Petrovická, Marie – Wunsch, Natasha (2010). The EU and Conflict Resolution in Transnistria. *NewSecEu*. 6. 3. 2010 (http://tu-dresden.de/die_tu_dresden/zentrale_einrichtungen/zis/newseceu/outcomes/papers_folder/PolSec_20EU%20and%20Transnistria.pdf, 17. 3. 2014).

King, Charles (1999). *The Moldovans: Romania, Russia, and the Politics of Culture* (Stanford: Hoover Institution).

Kolstø, Pål (2006). The Sustainability and Future of Unrecognized Quasi-States. *Journal of peace research* 43 (6), s. 723–740.

Kosienkowski, Marcin (2012). *Continuity and Change in Transnistria's Foreign Policy after the 2011 Presidential Election* (Lublin: The Catholic University of Lublin Publishing House).

Konsienkowski, Marcin (2013). Is Internationally Recognised Independence the Goal of Quasi-States? The Case of Transnistria. In Cwicinskaja, Natalia – Oleksy, Piotr eds., *Moldova: In Search of Its Own Place in Europe* (Bygdoszcz: Epigram), s. 55–65.

Milevska, Tanja (2014a). Moldova: EU Commission clarifies intentions about Transnistria. *EurActiv*. 16. 1. 2014 (<http://www.euractiv.com/europes-east/moldova-eu-commission-clarifies-news-532785>, 11. 3. 2014).

Milevska, Tanja (2014b). Anxiety grows in Europe as Transnistria asks for Russian annexation. *EurActiv*. 19. 3. 2014 (<http://www.euractiv.com/europes-east/romanian-president-fears-moldova-news-534219>, 2. 4. 2014).

Montague, James (2012). In Sliver of Old U.S.S.R., Hot Soccer Team Is Virtual State Secret. *The New York Times*. 19. 7. 2012 (http://www.nytimes.com/2012/08/20/sports/soccer/soccer-team-of-post-soviet-transnistria-dominates-moldovan-league.html?_r=0, 10. 3. 2014).

Owen, David – Strong, B. Tracy eds. (2004). *Max Weber – The Vocations Lectures* (Indianapolis: Hackett Publishing Company).

Popescu, Nicolae (2006). The EU and Transnistria. *Policy Documentation Center* (<http://pdc.ceu.hu/archive/00002858/01/popescu.pdf>, 5. 4. 2014).

Popescu, Nicu – Litra, Leonid (2012). *Transnistria: a bottom-up solution* (London: European Council on Foreign Relations).

Pospelov, Jevgenij Michajlovič (1998). *Geografičeskije nazvanija mira: Toponimičeskij slovar* (Moskva: Russkie slovari).

Piknerová, Linda (2009a). Kvazistáty v současné mezinárodní politice. *Mezinárodní politika* 33 (8), s. 38–39.

Piknerová, Linda (2009b). Deviantní podoby státnosti – příklady kvazi států. *Acta Fakulty filozofické Západočeské univerzity v Plzni* 2009 (3), s. 258–274.

Riegel, Martin (2013). *Proměny politické mapy po roce 1946* (Praha: Grada).

Riegel, Martin (2010). Terminologie kvazistátů. *Acta Politologica* 2 (1), s. 57–71.

Robertson, Dylan (2014). Is Transnistria the ghost of Crimea's future? *Minn Post*. 3. 6. 2014 (<http://www.minnpost.com/christian-science-monitor/2014/03/transnistria-ghost-crimeas-future>, 23. 3. 2014).

Rodkiewicz, Witold ed. (2011). Transnistrian Conflict after 20 Years. *Centre for Eastern Studies*. 7. 10. 2011 (http://www.osw.waw.pl/sites/default/files/transnistrian_conflict_after_20_years.pdf, 26. 2. 2014).

Rojansky, Matthew (2011). *Prospects for unfreezing moldova's frozen conflict in Transnistria* (Washington, D.C.: U.S. Commission on Security and Cooperation in Europe).

Selari, Galina (2009). Moldova and Transdniestria: the Regional Economic Dimension. In: Matveev, Denis – Selari, Galina – Bobkova, Elena – Cseke, Bianca eds., *Moldova-Transdniestria: Working Together for a Prosperous Future. Economic Aspects* (Chisinau: Cu drag Publishing House), s. 136–148.

Shelest, Hanna (2013). Is it Foreign Policy of the Unrecognized States. *UA Foreign Affairs*. 28. 1. 2013 (<http://uaforeignaffairs.com/ua/blog/usi-blogi/view/article/is-it-foreign-policy-of-the-unrecognized-states/>, 6. 3. 2014).

Sjödín, Alexander (2014). What prospects for Transnistria after the Vilnius Summit? *European Parliamentary Research Service*. 28. 1. 2014 (<http://epthinktank.eu/2014/01/28/what-prospects-for-transnistria-after-the-vilnius-summit/>, 17. 3. 2014).

Smrčková, Markéta (2006). Moldávie. In: Kuchyňková, Petra – Šmíd, Tomáš eds., *Rusko jako geopolitický aktér v postsovětském prostoru* (Brno: Masarykova univerzita), s. 91–102.

Stăvilă, Ion (2010). Evolution in settlement of the Transnistrian conflict. In: Sarov, Igor – Ojog, Igor eds., *The foreign policy of the republic of Moldova (1998-2008)* (Chişinău: Cardidact), s. 194–222.

Steglich, Rebecca (2012). The European Union as a Normative Power and Conflict Transformation in Moldova: A “Force for Good”? *Journal of Contemporary European Research* 8 (1), s. 75–89.

Sørensen, Georg (2005). *Stát a mezinárodní vztahy* (Praha: Portál).

Šmíd, Tomáš – Vaňura, Vladimír (2009). Teoretické vymezení a konceptualizace fenoménu slabých a selhávajících států. *Mezinárodních vztahy* 44 (2), s. 44–45.

Šurygin, Vladislav (2006). *Bělaja kniga PMR* (Moskva: Regnum).

Țîbrigan, Nicu (2011). (ANUL 1812) Moldova și Rusia: sfârșitul servilismului diplomatic. *Timpul.md*. 16. 6. 2011 ([http://www.timpul.md/articol/\(anul-1812\)-moldova-si-rusia-sfarsitul-servilismului-diplomatic-24334.html](http://www.timpul.md/articol/(anul-1812)-moldova-si-rusia-sfarsitul-servilismului-diplomatic-24334.html), 5. 4. 2014).

Tomczyk, Agnieszka (2013). The New (Old) Moldovan-Transnistrian Border Conflict. *New Eastern Europe*. 30. 11. 2013 (<http://www.neweasterneurope.eu/interviews/912-the-new-old-moldovan-transnistrian-border-conflict>, 11. 3. 2014).

Tomoszek, Maxim (2011). Suverenita státu. In: Klíma, Karel a kol., *Státověda* (Plzeň: Aleš Čeněk), s. 94.

Tomšová, Ema (2011a). Pojmové znaky státu. In: Klíma, Karel a kol., *Státověda* (Plzeň: Aleš Čeněk), s. 75–82.

Tomšová, Ema (2011b). Stát jako mezinárodněprávní kategorie. In: Klíma, Karel a kol., *Státověda* (Plzeň: Aleš Čeněk), s. 89–90.

Trávníčková, Zuzana (2012). O státnosti a uznání státu v mezinárodním právu. *Mezinárodní politika* 36 (4), s. 27–29.

Tudoroiu, Theodor (2012). The European Union, Russia, and the Future of the Transnistrian Frozen Conflict. *East European Politics and Societies* 26 (1), s. 135–161.

Vahl, Marius – Emerson, Michael (2004). Moldova and Transnistrian Conflict. *Journal on Ethnopolitics and Minority Issues in Europe* 2004 (1), s. 1–29.

Vaux, Tony – Barrett, Jan (2003). Moldova and the impact of Transdnistria. *Humanitarian Initiatives*. 1. 1. 2003 (<http://humansecurity.org.uk/downloads/MoldovaSCA.pdf>, 25. 2. 2014), s. 1–32.

Vrabie, Radu (2010). Relationships of the Republic of Moldova with the Russian federation. In: Sarov, I. – Ojog, I. eds., *The Foreign Policy of the Republic of Moldova* (Chişinău: Cardtdidact) s. 99–111.

Wierzbowska-Miazga, Agata (2013). Russia is strengthening its presence in Transnistria. *Centre for Eastern Studies*. 13. 2. 2013 (<http://www.osw.waw.pl/en/publikacje/analyses/2013-02-13/russia-strengthening-its-presence-transnistria>, 8. 3. 2014).

Wolff, Stefan (2010). *A Resolvable Frozen Conflict? The Domestic and International Politics of Self-Determination in Moldova and Transnistria* (Princeton: Princeton University).

Wolff, Stefan (2012). The Transnistrian issue: moving beyond the status-quo. *Directorate-general for external policies*. 28. 12. 2014 (<http://www.stefanwolff.com/notebook/transnistrian-issue-notebook>, 8. 3. 2014).

7. 2. Prameny

Berlin economics (2013). *The Impact of the EU-Moldova DCFTA on the Transnistrian Economy: Quantitative Assessment under Three Scenarios* (http://get-moldau.de/download/policypapers/2013/2013.06.04_DCFTA%20Transnistria_en.pdf, 5. 4. 2013).

Black sea news (2013). *Transnistria speaks for trade regime with EU, separately from Moldova* (<http://www.blackseanews.net/en/read/72846>, 11. 3. 2014).

Center for Strategic Studies and Reforms (2003). *Research Paper on Transnistria* (<http://www.cisr-md.org/pdf/0311%20transn-research.pdf>, 23. 3. 2014).

EUBAM (2005). *Background* (<http://www.eubam.org/en/about/overview>, 3. 4. 2014).

Freedom house (2013). *Transnistria* (<http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2013/transnistria#.UxG4I-N5O2Z>, 1. 3. 2013).

Global security (2011). *Operational Group of Russian Forces in Moldova* (<http://www.globalsecurity.org/military/world/russia/ogrv-moldova.htm>, 5. 3. 2014).

Moldova.org (2014a). *Expert: "Special status" for Transnistria would dysfunction the Moldovan state* (<http://www.moldova.org/expert-special-status-for-transnistria-would-dysfunction-the-moldovan-state-241215-eng/>, 4. 3. 2014).

Moldova.org. (2014b). *Russian Deputy Premier promises to guarantee rights of Russians from Transnistria* (<http://www.moldova.org/russian-deputy-premier-promises-guarantee-rights-russians-transnistria/>, 16. 3. 2014).

Moldova.org (2013). *Deputy Prime Minister for Reintegration admits: negotiations in "5+2" format do not bring results* (<http://www.moldova.org/deputy-prime-minister-for-reintegration-admits-negotiations-in-52-format-do-not-bring-results-240914-eng/>, 23. 3. 2014).

Nationalita (2014). *Romania calls to "accelerate" Moldovan access to the EU while Transnistria turns again eyes to Moscow* (<http://www.nationalia.info/en/news/1825>, 21. 3. 2014).

Nězavisimyj informacionnyj portal (2014). *Ukrajina u Rumynija gotovjat „bistroe rešenie“ pridněstrovskoj „problémy“* (http://www.noi.md/ru/news_id/36991, 11. 3. 2014).

Pravitělstvo Pridněstrovja (2014a). *Sostav pravitělstva* (<http://gov-pmr.org/gov/composition/>, 28. 2. 2014).

Pravitělstvo Pridněstrovja (2014b). *Gosudarstvenaja symbolika* (<http://gov-pmr.org/symbols/>, 5. 3. 2014).

Preziděnt Pridněstrovskoj Moldavskoj Respubliki (2012a). *Preziděnt* (<http://president.gospmr.ru/ru/news/prezident>, 28. 2. 2014).

Preziděnt Pridněstrovskoj Moldavskoj Respubliki (2012b). *Konstitucija Pridněstrovskoj moldavskoj republiky* (<http://president.gospmr.ru/ru/news/konstitucija-pridnestrovskoy-moldavskoy-respubliki>, 1. 3. 2014).

Regnum (2003). *“Memorandum Kozaka“: Rossijskij plan objedinenija Moldovy i Pridněstrovja* (<http://www.regnum.ru/news/458547.html>, 5. 4. 2014).

RU facts (2013). *Transnistria wants to live under the Russian laws* (<http://ru-facts.com/news/view/28987.html>, 8. 3. 2014).

Ukrinform (2013). *Transnistria pins positive hopes on 5+2 talks* (http://www.ukrinform.ua/eng/news/transnistria_pins_positive_hopes_on_52_talks_310124, 6. 3. 2014).

UN (2014). *Member states of the United Nations*
(<http://www.un.org/en/members/index.shtml>, 28. 2. 2014)

Resumé

This bachelor thesis is about Transnistrian Moldovan Republic, which declared unilateral independence in 1992 and located on the territory of Moldova. The major topic of this thesis is Transnistrian Moldovan Republic and its relationship with countries in the region, namely Russia, Ukraine, Moldova, Romania. We also examine the Transnistrian Moldovan Republic's relationship with the European Union.

The work is divided into three chapters. The first chapter focuses on theory using the concept of quasi-state introduced by theorist Pål Kolstø. The next chapter is specific to the Transnistrian Moldovan Republic. Here we examine the reason for the declaration of independence of Transnistria and how this quasi-state functions now. The last chapter is focuses on foreign policy of Transnistria and its relations with states which are mentioned above. The text focuses on the analysis of cooperation of states with Transnistria in two aspects – political and economic.

In this bachelor thesis, we compared how these states influence Transnistria and how this quasi-state cooperates with these states. Using this approach, we were able to find out with which states Transnistria has the best and the most problematic relations. Next we examined the concept of quasi-state according to the criteria theorist Kolstø in order to answer the questions “How is this quasi-state capable exist?” which aided us to predict the future of this quasi-state.

Přílohy

Příloha č. 1: Mapa Moldavska

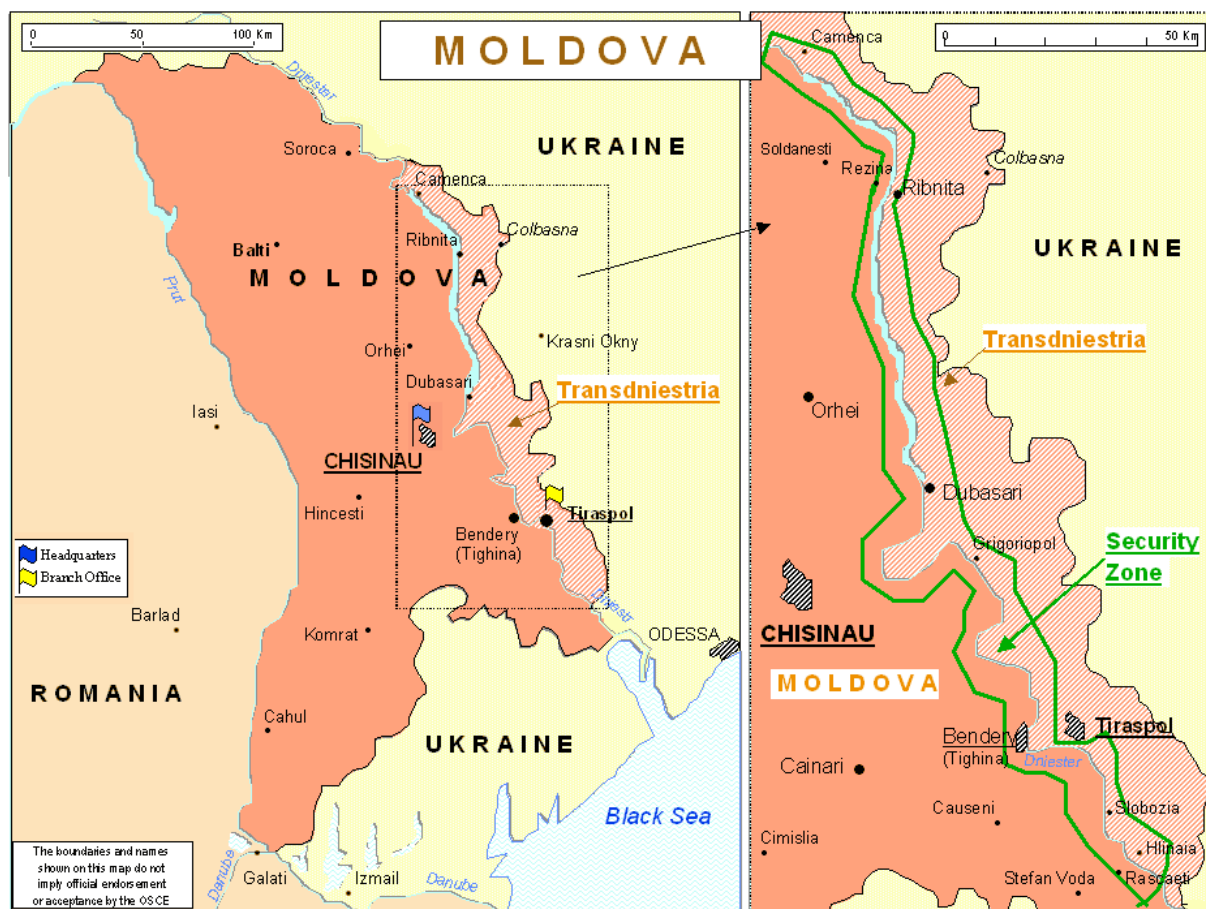
Zdroj: <http://www.osw.waw.pl/en/publikacje/osw-commentary/2014-03-10/gagauzia-growing-separatism-moldova>, 3. 4. 2014.

Příloha č. 2: Mapa Moldávie 1793–1812

Zdroj: [http://www.timpul.md/articol/\(anul-1812\)-moldova-si-rusia-sfarsitul-servilismului-diplomatic-24334.html](http://www.timpul.md/articol/(anul-1812)-moldova-si-rusia-sfarsitul-servilismului-diplomatic-24334.html), 5. 4. 2014).

Příloha č. 3: Tzv. demilitarizovaná zóna vytvořena v roce 1992

Zdroj: <http://www.globalsecurity.org/military/world/russia/ogrv-moldova.htm>, 3. 4. 2014.

Příloha č. 4: Vlajka Podněstří

Zdroj: <http://gov-pmr.org/symbols/>, 3. 4. 2014.

Пříloha č. 5: Státní symbol Podněstří

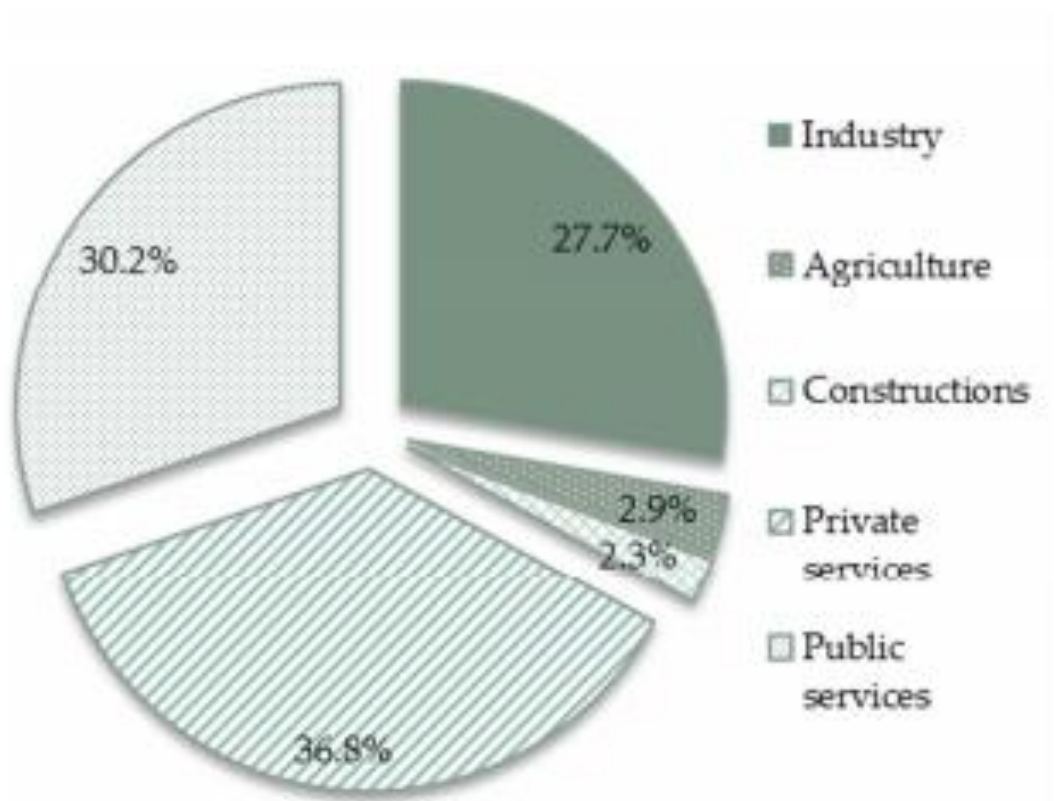
Zdroj: <http://gov-pmr.org/symbols/>, 3. 4. 2014.

Příloha č. 6: Hlavní dovozní partneři Podněstří 2012

Main import partners	USD m	Share in total, %
EU	281.2	15.6
Germany	79.5	4.4
Italy	30.3	1.7
Poland	27.8	1.5
Other EU	143.6	8.0
CIS	1458.7	81.0
Russia	911.7	50.7
Ukraine	222.6	12.4
Republic of Moldova	125.0	6.9
Other CIS	199.4	11.1
Other origins	60	3.3
Total imports	1799.9	100.0

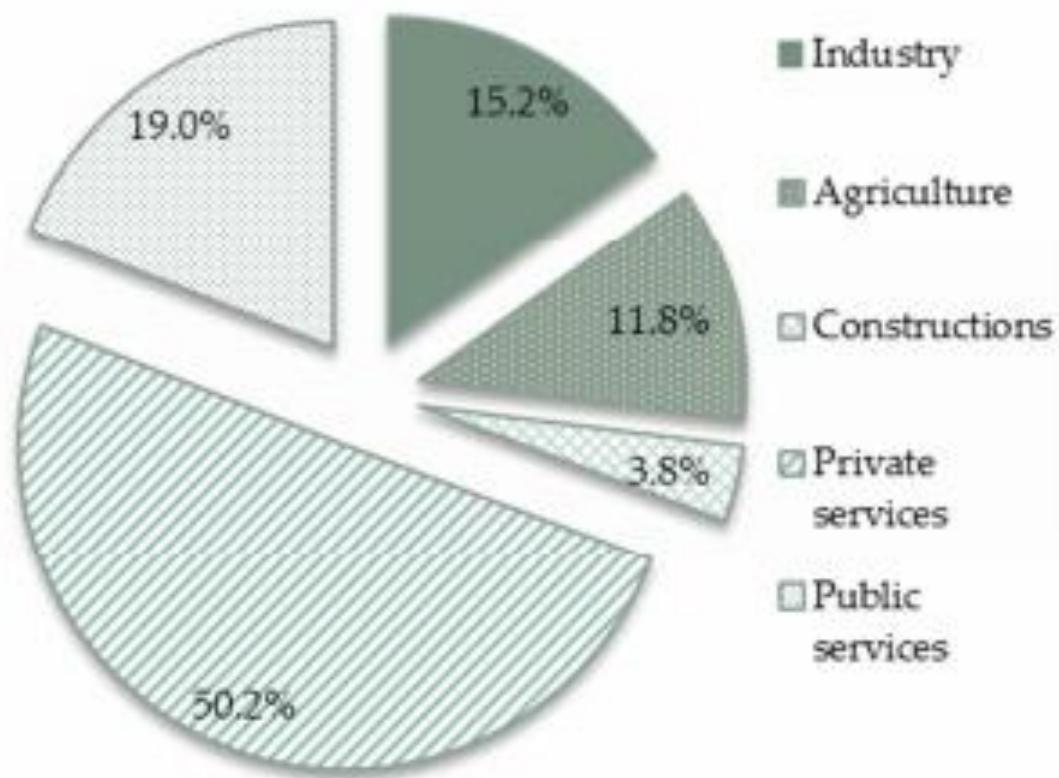
Zdroj: http://get-moldau.de/download/policypapers/2013/2013.06.04_DCFTA%20Transnistria_en.pdf, 5. 4. 2014.

Příloha č. 7: Struktura podnikatelské ekonomiky 2012

Zdroj: http://get-moldau.de/download/policypapers/2013/2013.06.04_DCFTA%20Transnistria_en.pdf, 5. 4. 2014).

Příloha č. 8: Struktura moldavské ekonomiky 2012 (nezahrnuje oblast Podněstří)

Zdroj: http://get-moldau.de/download/policypapers/2013/2013.06.04_DCFTA%20Transnistria_en.pdf, 5. 4. 2014.

Příloha č. 9: Hlavní exportní partneři Podněstří 2012

Main export partners	USD m	Share in total, %
EU	203.0	29.1
Romania	89.4	12.8
Italy	43.0	6.2
Germany	25.3	3.6
Other EU	45.3	6.5
CIS	470.3	67.4
Republic of Moldova	250.2	35.8
Russia	154.7	22.2
Ukraine	59.6	8.5
Other CIS	5.8	0.8
Other destinations	24.7	3.5
Total exports	698.0	100.0

Zdroj: http://get-moldau.de/download/policypapers/2013/2013.06.04_DCFTA%20Transnistria_en.pdf, 5. 4. 2014.